

grafika : video : audio : komunikacije

Broj 3
veljača 2019.

gvaak!

školski list učenika Škole za grafiku, dizajn i medijsku produkciju

TEMA BROJA

U potrazi za istinom

04

Tema broja

06

Interni školski info

1. skupna izložba radova učenika Škole za grafiku, dizajn i medijsku produkciju i promocija pobjedničkih radova Po(e)zitive 2018. 07
- Mi imamo čizme od sedam milja! 10
- Obilazak televizijske postaje RTL 11
- Sudjelovanje u emisiji Ni da, ni ne 12
- Čitateljsko-dramska radionica u našoj školi 14
- Biti ili ne biti, to je pitanje? 15
- TEMATSKA NASTAVA 2018. Europska godina kulturne baštine 18
- ŽELIŠ POMOĆI - VOLONTIRAJ! 20

22

Priroda i društvo

- Treba li nam civilno društvo? 24
- MIGRANTSKA KRIZA
Novost ili povijest koja se ponavlja? 26
- KOLIKO PUCNJAVE I MRTVIH JE POTREBNO? 28
- SUKOB BIOLOGIJE I KULTURE
Barbie je postala automehaničar, a Ken je na porodiljnom?!!! 32
- GDJE JE ISTINA O KAZALIŠTU? 36
- SMIJEMO LI UMJETNOSTI POSTAVLJATI OGRANIČENJA? 38
- 40
- Kulturni šok**
- Oružja za masovno poučavanje 41
- Kritika kazališne predstave CIGANIN, ALI NAJLJEPŠI 42

Sadržaj

- FILM
Možete li zamisliti svijet bez Coppolina Kuma ili Hitchcockova Psiha? 46
- SLIJETANJE ZDRAVOG RAZUMA 50
- IZLOŽBA
Tko radi scenu? 54

56

Mišvajz

- ZAŠTO VOLIMO HIP-HOP KULTURU? 58
- BORN IN THE PURPLE 60

62

Stil života

- MERAKI – Istina o strasti prema poslu 64
- Tko nam može pomoći da se naučimo nositi s emocijama? 68

Umjesto činjenica - lirsko promišljanje o slobodi i istini

U POTRAZI ZA ISTINOM

Piše:
Uredništvo

Centar za kulturu Trešnjevka, Telecentar i Arheološki muzej u Zagrebu provode projekt pod nazivom U POTRAZI ZA ISTINOM s početkom od 1. rujna 2018., a u trajanju od godine dana, do 30. kolovoza 2019. godine. Projekt je namijenjen svim zainteresiranima s napunjenih pedeset i pet godina. Iako je projekt primarno namijenjen starijim članovima zajednice 55+, u njega su posredno uključeni i učenici Škole za grafiku, dizajn i medijsku produkciju, s obzirom na prirodu zanimanja za koja se obrazuju, a aktivno će se uključiti i novoosnovana školska zadruha SLOG koja je izradila vizualni identitet projekta, kao i različite grafičke proizvode – letke, plakate i sl.

Poticaј za osmišljavanje projekta jest proglašenje 2018. Europskom godinom kulturne baštine, a jedan od njegovih ciljeva je i promicanje digitalnih rješenja i razvoj vještina koje kulturnu baštinu čine pristupačnom svima.

„Projekt „U potrazi za istinom“ istovremeno adresira dva međuo-visna problema digitalne kulture,

nedovoljnu ponudu digitalnih kulturnih sadržaja koji će potaknuti rast broja korisnika i nedovoljnu kompetenciju korisnika, posebno starijih građana, potrebnu za konzumaciju digitalnih kulturnih sadržaja. Također, projekt stavlja **prioritet na kreiranje multimedijских sadržaja**, i na taj način spaja široku lepezu tradicionalnih (kazalište, ples, film, glazba, keramika) i relativno novih oblika umjetničkog stvaralaštva (web-dizajn, produkt-dizajn).¹

U kojem segmentu naš školski list prati projekt U potrazi za istinom? Osobe uključene u projekt testirat će stečene kompetencije i primijeniti ih u realizaciji zajedničke multimedijске izložbe, koja će biti podijeljena na dvadeset i jednu tematsku cjelinu, a od kojih je naše uredništvo preuzelo neke od tema – odnos roda i spola, važnost civilnog društva, granica između vrijedanja i slobode stvaranja, imigrantska kriza, te promišljanje o njima u različitim novinarskim formama, naravno, iz perspektive srednjoškola.

Piše:
Ivan Ferber, I.A

Mnogo puta čujemo ove dvije riječi spomenute u istom kontekstu, ali mislim da su jako udaljene jedna od druge. Bez obzira na njihovu udaljenost, one su jedne od najvažnijih vrijednosti u našem životu, no ponekad istina donosi tugu, a sloboda samoću. Kada smo slobodni živjeti svoj život kako želimo, bez granica i ograničenja, nakon nekog ćemo se vremena ponovno zapitati je li ovo stvarno istinska sloboda. Istina mora biti izrečena, ali nije ju uvijek lako čuti. Nekad moramo prihvatiti istinu, ali u isto vrijeme nastaviti vjerovati u laž. Ako je istinu preteško prihvatiti, donijet će veliku tugu i bol.

Potpuna istina i potpuna sloboda nikad se neće moći postići, ali uvijek moramo ustrajati ju doseći. Ako ne želimo ostvariti potpunu slobodu i spoznati istinu, to je isto razumljivo i potpuno opravdano. Neki ljudi moraju sami sebi postaviti granice jer bez njih ne bi znali živjeti sretno. Samo jedna stvar mora ostati stalna – nikad si ne smijemo dopustiti da živimo samo u laži i kao robovi. Svako ljudsko biće

Način dolaska do istine nije za sve isti; neki pronalaze istinu u religiji i drugim formama duhovnosti, dok ju neki pronalaze u obitelji i napornom radu.

ima velik potencijal da postane bolje, ali mu za to treba istina, koliko god bila teška, svako ljudsko biće mora biti slobodno. Tek kada prevladamo vlastite granice i pravila, možemo se promijeniti nabolje ili nagore – sve ovisi o nama samima.

Način dolaska do istine nije za sve isti; neki pronalaze istinu u religiji i drugim formama duhovnosti, dok ju neki pronalaze u obitelji i napornom radu. U potrazi za istinom svatko mora proći put koji će ga iskušati i pokazati mu vlastite prednosti i mane. Taj put je pun obmana, ali ako želimo doći do kraja i doseći svoju istinu, moramo se držati tog puta, koliko god bo-

lan i težak on bio. Uspijemo li prijeći ovaj teški put, doći ćemo do svoje istine. Ova istina nije uvijek lijepa, ponekad je bolna i hladna, ali to su zadnja vrata koja moramo otvoriti da dođemo do našeg pravog cilja – slobode. Iza istine, ponekad duboko skrivena, nalazi se sloboda. Kada saznamo istinu, i ako nam se ne dopada, u iskušenju smo se okrenuti i zaboraviti na nju, nastavljajući svoj život u laži. Ako prihvatimo tu istinu, koliko god hladna, bolna ili tužna ona bila, mislim da će nas ona ipak osloboditi. To stanje nas ispunjava jer znamo da nam ništa na ovom svijetu ne može oduzeti našu sreću koja proizlazi upravo iz spoznaje. Zašto tražiti odgovore svuda oko sebe kada je pravi odgovor u nama samima?

1 <http://www.cekate.hr/program/uz-potrazi-za-istinom-pocinju-upisi-uradionice/> (5. 1. 2019.)

Interni
školski
info

i

1. skupna izložba radova učenika Škole za grafiku, dizajn i medijsku produkciju i promocija pobjedničkih radova Po(e)zitive 2018.

POGLEDajte KAKO STVARAMO!

Prva skupna izložba radova učenika naše škole otvorena je u petak, 8. lipnja, s početkom u 18 i 30, otvorili su je ravnateljica Centra za kulturu Peščenica Anja Planinčić i ravnatelj Škole za grafiku, dizajn i medijsku produkciju Dubravko Deželić. Izložba predstavlja presjek radova svih usmjerenja, nastalih tijekom posljednjih nekoliko godina, a koji najbolje predstavljaju što sve naši učenici rade, uče i kako promišljaju. Na izložbi su predstavljeni plakati, omoti glazbenih izdanja, oprema knjiga, dizajn vizualnog identiteta, brojni grafički proizvodi i promotivna sredstva, ambalaža, tiskanice, animirani i videoklipovi, školski list i zbornik poezije – sve osmišljeno, oblikovano i proizvedeno tijekom obrazovnog procesa uz vodstvo brojnih mentora.

Nakon otvorenja izložbe uslijedilo je otvorenje promocije pobjedničkih radova Po(e)zitive Bowijevom Space Oddity u izvedbi Iliana Gogića i Marije Mihaljević. Tema ovogodišnjeg natječaja bio je naslov Donadinijevog programskog teksta – Vaskresenje duša, a djelić istoimenog teksta pročitao nam je Mihael Kuzmičić. Učenike svih srednjih škola u Republici Hrvatskoj pozvali smo da u svojim radovima napuste „estetike,

ukuse i obzire“ i u novoj umjetnosti razotkriju sebe kako bi se došlo u „carstvo duše“.

Autori nagrađenih pjesama pročitali su nam svoje radove, a cijeli je program, koji su vodile naše Nella Božić i Paula Vitez, završen gledanjem video uratka učenice Darije Mlinarić, smjer medijski tehničar, koja je svoj rad posvetila Besmrtnoj pjesmi Miroslava Antića i izvedbom na gitari učenice 3. razreda Srednje glazbene škole Pavla Markovca Anđele Jelavić. Početkom ove školske godine počeo je rad na zborniku radova pod budnim okom nastavnika grafičkog dizajna – Ksenije Palamete i Aljoše Lijića. Moramo ovim putem pohvaliti učenike koji su za zbornik realizirali velik broj izvrsnih ilustracija i uspješno prenijeli ideju teksta i poetiku ekspresionizma u vizualno oblikovanje prijeloma. Moramo pohvaliti i učenike 4.C razreda koji su napravili web-stranicu Po(e)zitive pod mentorstvom nastavnika Marija Severa.

Pogledajte što smo radili i kako smo bili kreativni... Što više reći, veselimo se sljedećoj izložbi i novoj Po(e)zitivi!

Piše:
Darija Mlinarić, bivša
učenica, a sada studentica

Izložba predstavlja presjek radova svih usmjerenja, nastalih tijekom posljednjih nekoliko godina, a koji najbolje predstavljaju što sve naši učenici rade, uče i kako promišljaju.

Počelo je kuturno, a završilo je...

Mi imamo čizme od sedam milja!

Piše:
Mirjam Omazić i
Luka Lozančić, 2.B

Prošla je godina bila sva od putovanja i zabave – obišli smo gradove i sela na izletima u čak sedam europskih država, a maturalna su se putovanja protegnula od Grčke do Njemačke.

U veljači smo putovali na vikend u **Sarajevo**, bilo je ledeno i snježno, ali smo se dobro proveli grijajući se šetnjom, razgledavanjem znamenitosti. Obišli smo čak dvije strukovne škole (u Žepču i Sarajevu) i upoznali se s njihovim učenicima, zanimanjima i uvjetima rada. U sarajevskoj prehrambenoj školi priredili su nam doček dostojan sultana – prostrli su sofru dugu dvadeset metara, punu domaćih specijaliteta koje su učenici pripremali, a neke namirnice, poput gljiva, su i sami uzgojili u školskom pogonu. Pazili smo da ne pojedemo previše hurmašica jer je večer bila rezervirana za čevape na Baščaršiji. Dobro smo se i odmorili jer u autobusu nema spavanja, pogotovo kad vam grlene maturantice bez sluha energično nadglasavaju domaće hitove koji se ore iz bežičnog zvučnika.

U vrijeme proljetnog odmora putovalo se u **Prag** na tri dana. Učenici su nestrpljivo iščekivali maturalac, pa su u međuvremenu otišli upoznati bogatu povijest kraljevskog grada – arhitekturu, gastronomiju i poznati češki „tekući kruh“.

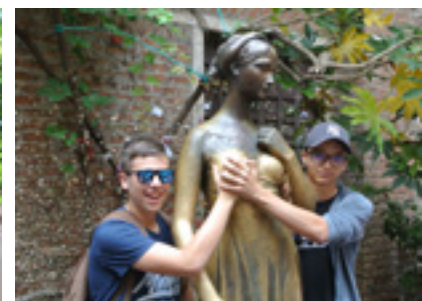
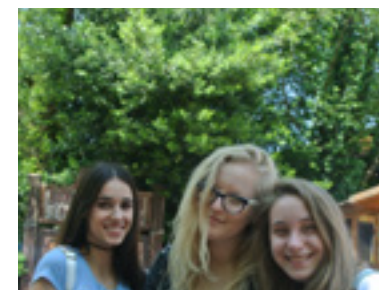
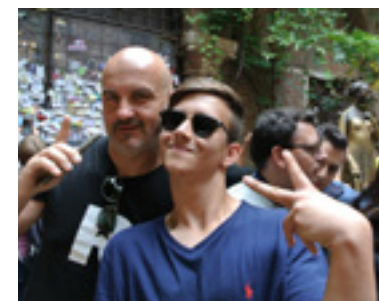
S toplijim danima stiglo je i vrijeme za najluđi izlet – onaj u **Gardaland**. Smještaj je bio neobičan, prosječan hotel na neobičnom mjestu – usred maslinika, na obroncima ponad jezera Garda. Pogled je bio fantastičan kao i šetnja do obale mnoštvom stepenica. Kako je osoblje slabo znalo engleski, došlo je do nesporazuma, pa smo nestrpljivo, čekajući večer, pojeli sve s *buffeta* njemačkih penzića, a nakon toga je uslijedila i naša „prava“ večera. Prvi je dan obilježio adrenalin u zabavnom parku, a drugi dan prekrasna Verona s rimskim amfiteatrom, Julijinom kućom i zanimljivim ulicama i lokalima. Nakon kratkog razgleda imali smo dosta slobodnog vremena i uživali smo u lijepoj veronskoj nedjelji. Neki su se nakratko odrekli *kulerskog* izigravanja, pa su se opustili u Disneyjevu dućanu punom čuda. Hrabriji su ručali lokalni specijalitet – magareće kobasice s njokima.

Jesen smo nastavili tradicionalnim jednodnevnim izletom u povodu Dana škole – čak na dvije destinacije: preko **Bleda do Ljubljane** i preko **Graza do Zotter** tvornice čokolade. Kako je bilo u školi taj dan nitko ne zna jer su gotovo svi učenici bili na putu. Iako ponekad idemo na ista mjesta, svaki put otkrijemo nešto novo – tako smo ove godine prošli kroz tunel ispod brda u centru Graza. Prostor podzemlja je kao scenografija nekog SF-filma – kroz središte strmih čeličnih montažnih stuba juri lift obasjan plavim svjetlima prema kuli na vrhu, a tamne stijene orošene

vlagom svjetlucaju kao grubi brusni papir. Poučeni iskustvom neobičnih okusa čokolade koji se nije dao isprati ni vodom ni mlijekom, ove smo godine prije kušanja čitali deklaracije na čokoladnim fontanama.

Kraj godine obilježen je putem u **Bra-tislavu i Beč** gdje je upravo počeo adventski sajam i ostala događanja, ali za naše učenike nije nedostajalo i visoke kulture – posjet Albertini, najvećoj zbirci grafika i crteža (uz privremene izložbe suvremenih umjetnika). Jedina je mana izleta bila kratko vrijeme za posjete muzejima gdje smo u sat vremena trebali vidjeti sve od Dürera do Richtera. Skakali smo od slike do grafike i odlučili doći opet.

Putovali smo od hurmašica, preko pizze do štrudli...

Televizija je čuđenje u svijetu...

Obilazak televizijske postaje RTL

Piše:
Nika Palec, 4. D

U okviru predmeta Televizija, u četvrtom razredu smjera medijski tehničar, posjetili smo televizijsku postaju RTL. U posjet su išli učenici 4.D razreda koji su izabrali Televiziju kao izborni predmet. Na televiziji su nam najprije pokazali studio gdje se snimaju brojne RTL-ove emisije poput „RTL danas“, „RTL direkt“, „Top.hr“ i dio za RTL-kockicu gdje je smješten *green screen*. Također imaju i set postavljen za emisiju „Gospodin savršeni Late Night“. Pokazali su nam kamere i objasnili kako funkcioniraju, ali nas je najviše zainteresirao blesimetar s kojeg su neki učenici probali čitati. Nakon razgledavanja

studija otišli smo u ured direktora koji nam je pokazao zanimljive podatke o gledanosti. Pokazao nam je gledanost posljednje epizode emisije „Život na vagi“ i „Supertalent“. Graf se spuštao i dizao ovisno o reklamama i emisijama na RTL-u i Novoj TV. Kasnije nam je pokazao režiju koja će se uskoro renovirati. Tamo smo vidjeli radna mjesta majstora tona, slike, grafika i glavnog zaduženog za nadziranje cijele režije. Na samom kraju smo razgovarali sa zaposlenicom koja je zadužena za odabir novih djelatnika i koja se bavi komunikacijom. Time smo završili naš posjet.

Debata je ovdje tek počela...

Sudjelovanje u emisiji Ni da, ni ne

Piše:
Elena Stančir, 4.D

Učenici Škole za grafiku, dizajn i medijsku produkciju sudjelovali su u nastanku emisije „Ni da, ni ne“. Raspravljali smo o nasilju nad ženama i motivaciji učenika. Naša mišljenja su se u većini slučajeva podudarala, no to nas nije spriječilo da sudjelujemo u raspravi o navedenim temama. Neki od nas su se prvi put našli pred kamerama. Bilo je zanimljivo vidjeti kako nastaje prava televizijska emisija. Na početku nam je bilo teško opustiti se, ali smo se nakon nekog vremena u potpunosti naviknuli na prisustvo kamera. Naučili smo da se ova emisija ne obazire na to koje je mišljenje ispravno, već nas

potiče na promišljanje o određenim temama iznoseći činjenice. Svako snimanje trajalo je dva sata koja su nam prošla brže od očekivanog. Na Hrvatskoj radio-televiziji srdačno su nas dočekali, te smo upoznali ekipu koja sudjeluje u nastanku te emisije. Atmosfera na setu bila je drugačija od očekivane, svi smo bili opušteni i u potpunosti smo zaboravili na kamere. Emisija se nije snimala uživo pa smo imali priliku i pogriješiti i ispraviti pogrešku, no najviše je griješio voditelj. Datum emitiranja emisije bio je 8. prosinca, a rezultat nas je itekako iznenadio.

ČITATELJSKO-DRAMSKA
RADIONICA U NAŠOJ ŠKOLI

Kako nastaju priče?

Dramske varijacije na temu priče Etgara Kereta „Iznenada netko pokuca“

Piše:
Ana Starčević, 2.B

Kako i iz čega nastaju priče, vjerojatno je pitanje koje ste si puno puta postavili, a nikad si niste mogli dati dovoljno uvjerljiv odgovor. Etgar Keret, jedan od najpopularnijih izraelskih književnika današnjice, pokušao nam je svojom pričom dati odgovor na to pitanje. Naime, u svojoj priči Iznenada netko pokuca, iz zbirke istoimenog naslova, opisuje, nadam se, izmišljenu situaciju u kojoj se našao autor kada su mu naoružani ljudi pokucali na vrata i tražili ga da im ispriča priču.

Ovom pričom smo se bavili na čitateljskom dijelu radionice, a kako bismo je što dublje doživjeli, dramska ju je skupina izvela pred sudionicima radionice. Mihael kao autor koji smišlja priču, Denis kao provalnik, po-

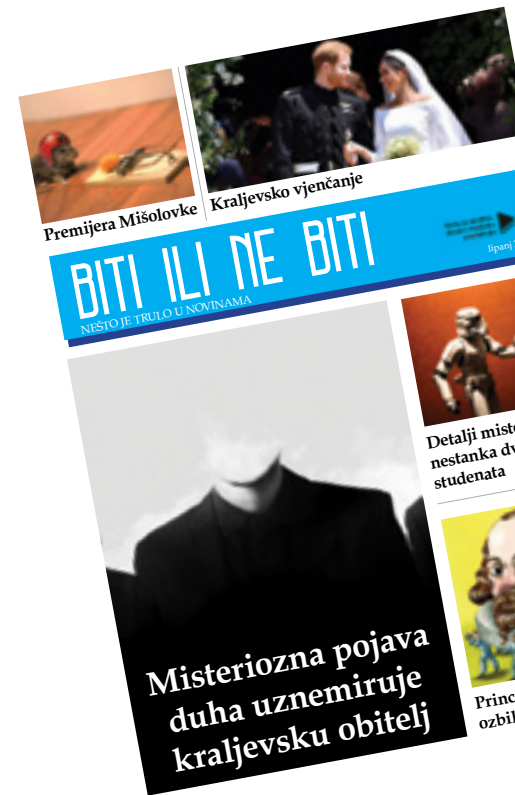
vratnik iz Švedske, Mia kao dostavljač pizze, a ja kao anketarka. Uživjeli smo se u svoje uloge i prenijeli na sudionike radionice atmosferu tog bizarnog zbivanja. Iako je priča vrlo jednostavna, ona pred nas postavlja mnoga pitanja – je li svaka dobra priča realna? Kako izgleda proces stvaranja? Kakav je odnos slobode i stvaranja? Na čemu počiva dobra priča?

Keret nam je pomogao da zaključimo da se svaka dobra priča gradi na neizvjesnosti, što možemo usporediti s osjećajem koji doživljavamo kada netko zakuca na vrata – ne znamo tko stoji s druge strane i nužno moramo izići iz vlastite zone komfora. I tu nastaje priča koja se mora, prema autoru, roditi iz nečega što nosimo u sebi, iz nečega što se razotkriva na nov način.

U drugom smo dijelu radionice mi morali stvoriti „nešto iz nečega“ na

temelju situacija koje su nam bile napisane na papiricima. Naš je zadatak bio razriješiti pojedinu situaciju pričom i to odglumiti pred ostalim učenicima. Dramske su situacije izazvale smijeh – neki su morali pričom odobrovoljiti *windymana*, neki policajca, neki su morali zatražiti broj telefona djevojke iz kluba ili vratiti oštećenu knjigu u knjižnicu.

Uglavnom, čitateljsko-dramska radionica koju su vodile prof. Vignjević i prof. Pralica bila je vrlo kreativna i puna pozitivnih vibracija, sve do trenutka kada je netko pokucao na vrata. No, tu već počinje neka druga priča koju čuvam za sljedeći broj GVAK-a!

Kraljevsko vjenčanje

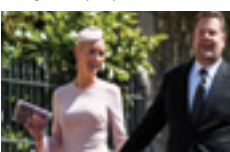

Kapela sv. Georgea

Prekrasna kapela ugostila je 600 uzvanika od kojih se odvojilo samo 200 najbližih uzvanika kraljevske obitelji na samoj zakavi. Ceremoniju je obogaćio zbor koji su činili stalni pjevači Hamletovih predstava.

Kraljević Fortinbras

Glavni Klaudijev komornik pojavio se u crnom svečanom odijelu uz svilenkastu kraljevsku pozvan, što je u njemu izazvalo osjećaj tužne i više nego ikada ustvari vraćanju zemlje koju je izgubio njegov otac o Hamletu. Jedva čekao znati više!

Polonije

Glavni Klaudijev komornik pojavio se u crnom svečanom odijelu uz svilenkastu kraljevsku pozvan, što je u njemu izazvalo osjećaj tužne i više nego ikada ustvari vraćanju zemlje koju je izgubio njegov otac o Hamletu. Jedva čekao znati više!

Hamlet

Najčekovitaniji gost, kraljević Hamlet došao je u pratnji Horacija. Oboje su izgledali jednako elegantno jer su bili u istim crnim smoking odjelcima. Primjetili smo kako su prijatelji u jednom trenutku večeri zamjerali krovite. Što to točno znači, ne znamo, ali znamo da su Hamletove različite načale kod mnogih izazvale oduševljenje i pomisao da ismijava cijeli događaj. Svi su željno iščekivali reakciju Hamleta na ponovnu udaju njegove majke samo nekoliko mjeseci nakon smrti njegova oca. Možda je moćni detalj rekao svoje?

Časopis "Biti ili ne biti" - Hamlet u 21. stoljeću

LEKTIRA NA MALO DRUKČIJI NAČIN

Biti ili ne biti, to je pitanje?

Piše:
Nika Palec, 4.D

Nakon što smo pročitali Hamleta za lektiru, dobili smo zadatak da realiziramo časopis s temama iz pročitane djela. Svaka je grupa odabrala svoju rubriku časopisa koja je pratila neku od tema. Također smo i modernizirali djelo, tako što smo ga prikazali kao događaj iz sadašnjosti ili povezali s nekom od poznatih ličnosti. Neke od rubrika su bile intervjui i reportaže, a uveli smo i rubriku Zabava. Osmišljavali smo križaljke, osmosmjerke i razne mozgalice o Hamletu koje mogu pomoći učenicima kako bi bolje shvatili djelo ili testirali svoje znanje o Hamletu. Nadamo se da je časopis zabavan, zanimljiv i koristan. Procijenite sami!

TEMATSKA NASTAVA 2018.

Europska godina kulturne baštine²

Piše:
Ivana Popović, 4.C

Baština je nasljeđe u svim svojim oblicima i varijacijama koje defini- ra jednu kulturu i otkriva puteve njenog formiranja. Čine je raznoli- ki dijelovi cjeline koji smatramo identitetom, od nematerijalnih, po- put klapskog pjevanje ili otkanja, do vebnih spomenika tradicijske arhitekture. U skladu s odlukom EK da 2018. proglašimo godinom kulturne baštine i tako slavi ujedinjenost u različitosti, vodstvo škole odlučilo je da ovogodišnja projektna nastava prati istu temu, samo s fokusom na hrvatsku kulturu.

Tijekom školovanja učenici se po- negdje osvrnu na elemente hrvatske kulturne baštine. Imajući na umu opterećenost nastavnim sadržaji- ma, organizirana je projektna nastava koja otvara mogućnost timske nastave i međupredmetne suradnje kako bi se na posebno osmišljenim predavanjima i radionicama učenici upoznali s našom baštinom pred- stavljenom uobičajenim nastavnim sadržajima.

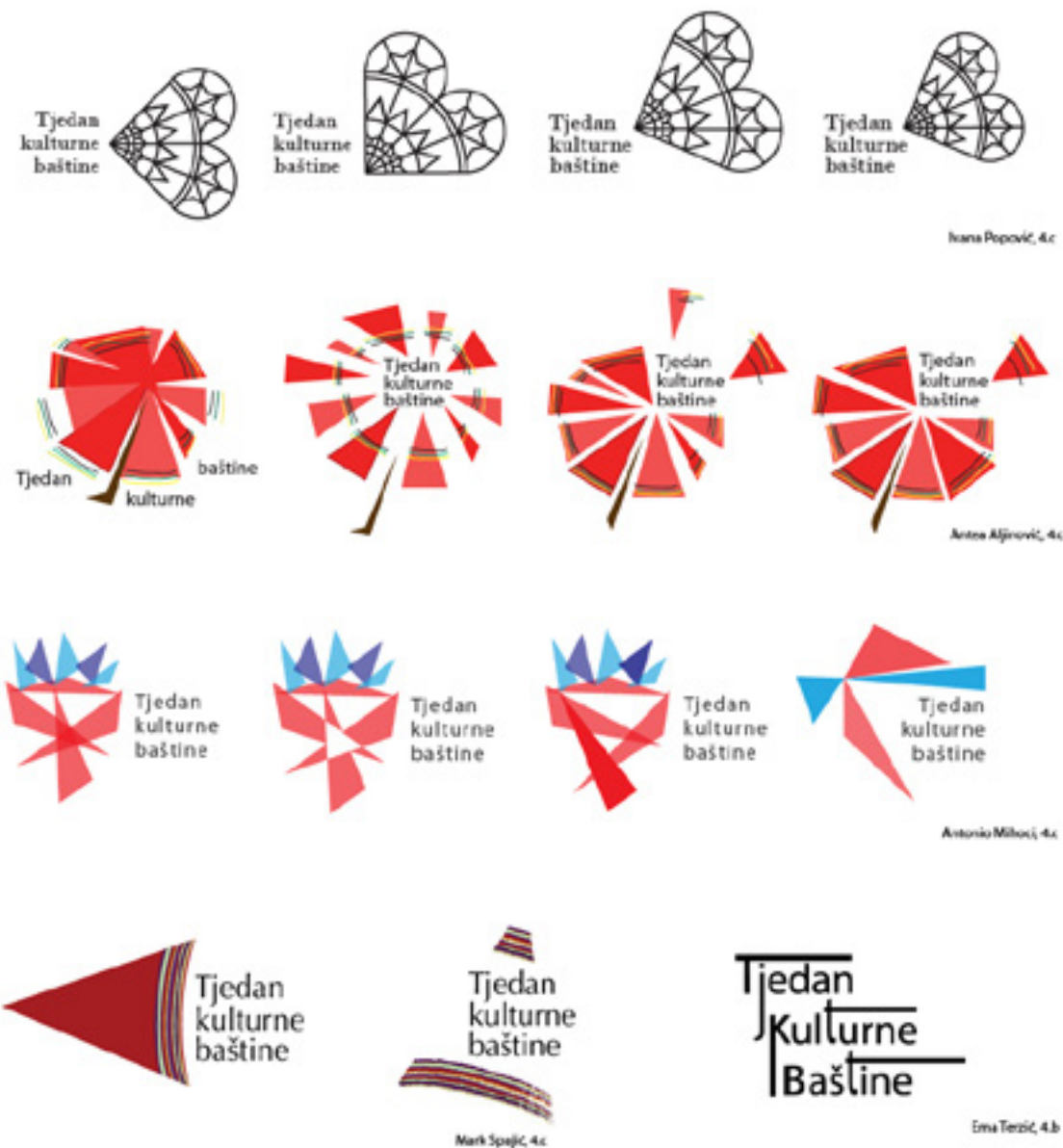
Zbog eksperimentalnog programa u prvom i završnih radova u četvrtom razredu, fokus je bio na predmetima koji se poučavaju u 2. i 3. razredu, ali su sudjelovali svi zbog velikog inte- resa nastavnika i učenika za temu. To nije bitno utjecalo na raznoli- kost događanja, što izvannastavnih što izvanškolskih, kako na nastavi

općih tako i na nastavi strukovnih predmeta. Neki su završni razredi ipak sudjelovali jer je za realizaci- ju projekta u strukovnim predme- tima njihovo znanje i iskustvo bilo višestruko primjenjivo u oblikovanju kreativnih zadataka.

Budući da jezik predstavlja živu kulturu i mijenja se protjecanjem vremena, postaje svjedok identite- ta i prilagodbe – jedan se zadatak upravo fokusirao na povezivanje tradicije i suvremene komunikacije pa su tako učenici čitali i interpre- tirali jedno od najznačajnijih djela hrvatske renesanse, prvi hrvatski putopisni spjev Ribanje i ribarsko prigovaranje, čiju 450. godišnjicu objavljivanja obilježavamo ove go- dine. Djelo je po mnogočemu dopri- nijelo bogatstvu hrvatske baštine. Osim prvih notnih zapisa bugaršti- ca, u djelu se spominje i paprenjak iz Staroga Grada, slastica koja ima tradiciju dužu od 800 godina, kola- čić koji je prije točno deset godina uvršten na listu zaštićenih kultur- nih dobara Republike Hrvatske.

Učenici su bili podijeljeni u tri skupine.

Prva skupina imala je zadatak priku- piti i proučiti podatke o „starogroj- skom paprenjoku“, zatim osmisliti tekst za reklamu i skicirati ideju pro- midžbe paprenjaka. Ovim zadatkom predviđena je i međupredmetna su-

radnja jer će učenici pomoću predlo- žaka izrađivati reklamu na nastavi Animacije.

Druga skupina odabrala je dio teksta te su ga osuvremenili, prepjevali na svoj način (hip hop).

Treća skupina osmislila je i izradi- la plakat pod nazivom Ribanje u brojkama na kojem su istaknuli sve važne brojeve u djelu. Na kraju je

upriličen i kviz koji je prof. Vignjević sastavila, pa su učenici imali priliku pokazati koliko su naučili baveći se projektom.

Kod prof. Molnar bavili su se izradom edukativnog panoa na temu nemate- rijalne baštine pod zaštitom UNES- CO-a s naglaskom na ples i pjesmu.

STEM-ovci su se bavili raznolikim temama, pa su tako na nastavi ke-

mije (prof. Višek) računali kalorijsku vrijednost tradicijskih regionalnih jela, od štrukli i greblice do kulena i paprenjaka. Na nastavi matematike (prof. Perak) su „oživjeli valove“ koje su stoljećima „tkali“ naši preci i da- rovali nam bogato nasljeđe nošnji, plesova, instrumenata i melodija – folkloru baštinu Hrvatske.

Projektom zaštite okoliša učenici su kod prof. Savičić dobili zadatak da

oblikuju motive veza ili čipke koji se zasniva na karakterističnim biljnim i životinjskim vrstama Hrvatske.

Učenici drugog razreda upoznali su se na nastavi strojarstva (prof. Šimag) s industrijskom baštinom Hrvatske i izumima koji su ostavili značajan trag u tehničkoj baštini Hrvatske, ali i Europe. Pogledali su i prezentaciju o razvoju strojarstva kao struke.

Učenici 3.C razreda upoznali su se s razvojem tiskarstva u Hrvatskoj, s prvom tiskarom u jugoistočnom dijelu Europe i ljudima zaslužnim za dokazivanje njenog postojanja u kosinjskom kraju, u kojem su se otkivale prve hrvatske inkunabule, misali i brevijari. (prof. Kelčec-Pester)

Nastavnici Damir Jurinčić i Ivica Deščak održali su predavanje o hrvatskoj i europskoj romaničkoj baštini povezujući vjeronauk, geografiju i povijest oni su pridonijeli boljem razumijevanju ljepota hrvatskih sakralnih i javnih srednjovjekovnih građevina.

Održana je terenska nastava engleskog jezika (prof. Singer) u Tehničkom muzeju Nikola Tesla gdje su učenicima upoznali tehničku i znanstvenu baštinu bez koje svijet kakav pozna-

Ostvarena je i međupredmetna suradnja engleskog jezika i politike i gospodarstva (prof. Posmodi, prof. Mandić) gdje su obrađeni ključni trenuci povijesti Dubrovačke Republike, s posebnim naglaskom na ustroj "aristokracijske demokracije"

Tijekom projekta baštinili smo dobro raspoloženje...

jem ne bi bio isti– postignuća Ruđera Boškovića, Fausta Vrančića i Nikole Tesle proslavila su nas u svijetu.

Treći je razred na nastavi engleskog jezika (prof. Mak) upoznao karakter profinjenog nasljeđa paških i lepglavskih nona i čipkarica jer su se bavili našom čipkom.

Ostvarena je i međupredmetna suradnja engleskog jezika i politike i gospodarstva (prof. Posmodi, prof. Mandić) gdje su obrađeni ključni trenuci povijesti Dubrovačke Republike, s posebnim naglaskom na ustroj "aristokracijske demokracije", trodružne vlasti i za tadašnje doba progresivnih socijalnih mjera.

Strukovni su se predmeti bavili kreativnim promišljanjima o različitim temama.

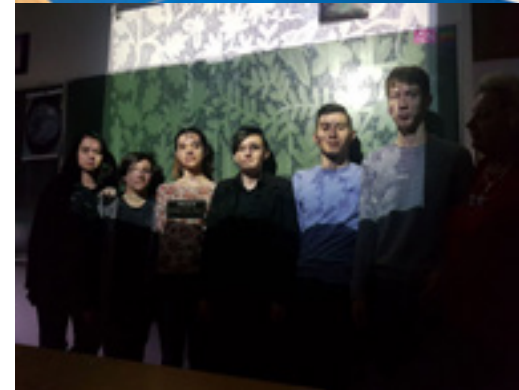
U okviru predmeta web-sadržaji, 4. C razred izrađivao je *banner* s prigodnom animacijom (prof. Jović), a učenici su kasnije oblikovali izgled *web*-stranica (prof. Šepić)

Ovaj projekt realiziran je međupredmetnom suradnjom s grafičkim dizajnom i nastavnicom Marijom Vuletić. Učenici su na Grafičkom dizajnu osmislili logo koji su potom, u okviru predmeta Web-sadržaji, uklopili u svoju animaciju.

Grafička priprema, tisak i dorada također su udružili snage (prof. Jović, prof. Jelusić, prof. Lukica) u oblikovanju letka, pripreme, tiska i dorade, i tako došli do finalnog proizvoda: tri-fold letka.

Dizajn za web i Web-projekti (prof. Kokot, prof. Šepić, prof. Vuletić) ostvarili su međupredmetnu suradnju s učenicima 4.C razreda – smjer WEB-DIZAJN, koji su dobili zadatak osmišljavanja i realizacije novog znaka i logotipa Društva turističkih vodiča Zagreba i srednjohrvatske makroregije.

Uz ostvarenje dijela redovnog školskog programa u okviru stručnih

Pokazali smo najbolje, svatko u svojoj disciplini

Grafička priprema, tisak i dorada također su udružili snage (prof. Jović, prof. Jelusić, prof. Lukica) u oblikovanju letka, pripreme, tiska i dorade, i tako došli do finalnog proizvoda: tri-fold letka.

nastavnih predmeta, zanimljivost ovog prigodnog projekta jest i to što se ovdje radi o povezivanju s realnim naručiteljem – DTVZ, kojeg je predsjednik prof. Gazzari i koji se u ime Društva turističkih vodiča Zagreba našao u ulozi naručitelja.

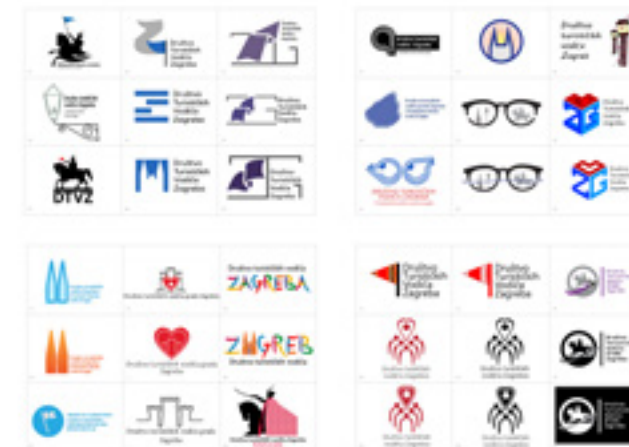
Nastava grafičke tehnologije bavila se izradom prezentacija o korijenima tiska u Hrvatskoj, kosinjskoj i vrbničkoj tiskari te preostalim inkunabulama na glagoljici. Tako su učenici 2.b na predmetu Grafički dizajn (prof. Palameta, prof. Lijić) obrađivali pisma srednjega vijeka, uključujući glagoljicu, i sudjelovali na radionici glagoljične kaligrafije u okviru programa zagrebačkih knjižnica „Baš Baština“ održanim u knjižnici S.S. Kranjčević u našem susjedstvu.

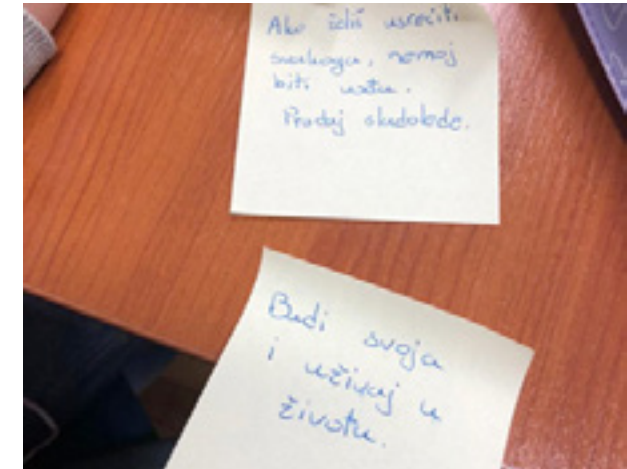
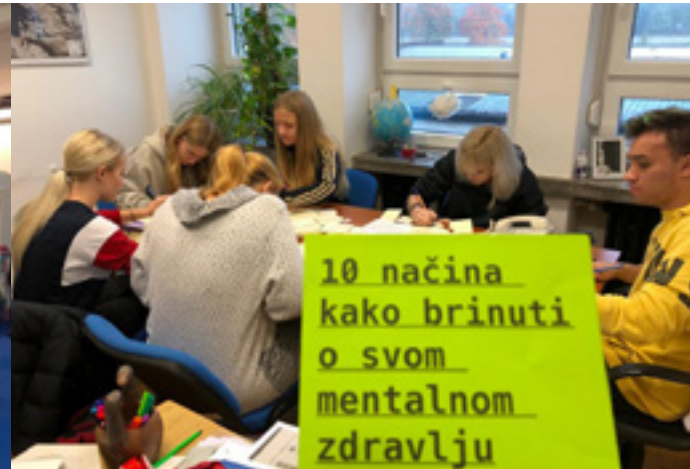
I na kraju zdravlje. U školskoj su sportskoj dvorani profesori TZK-a (prof. Papec, prof. Jurković, prof. Šakić) upriličili seosku olimpijadu s

demonstracijom tradicionalnih natjecateljskih disciplina od tački do kamena s ramena i upoznali učenike s nasljeđem Franje Bučara.

Učenici su oduševljeni konceptom projektne nastave, a ni nastavnicima nije bilo teško obogatiti nastavu suradnjom i metodama koje su inače nedostupne zbog tjednog rasporeda i organizacije satnice. Najvažniji cilj, a to je osvijestiti bogatstvo koje nam je ostavljeno u nasljeđe, ostvaren je kreativnim pristupom nastavi na sveopće zadovoljstvo sudionika.

Dizajn za web i Web-projekti (prof. Kokot, prof. Šepić, prof. Vuletić) ostvarili su međupredmetnu suradnju s učenicima 4.C razreda – smjer WEB-DIZAJN, koji su dobili zadatak osmišljavanja i realizacije novog znaka i logotipa Društva turističkih vodiča Zagreba i srednjohrvatske makroregije.

NESEBIČNO DARIVANJE

ŽELIŠ POMOĆI – VOLONTIRAJ!

Kako naši učenici grade svoju svjesnost, a u okolini ostavljaju neizbrisiv trag dobrote.

Piše:
Laura Tinodi i
Deni Kovačević, 4.C

Ako se vrijeme smatra velikom dragocjenošću, onda su naši učenici imućni, ali i darežljivi mladi ljudi jer svoje vrijeme i volju nesebično usmjeravaju prema najranjivijim skupinama društva. A kako je sve počelo? U 2017. osnovali smo Volonterski klub Škole za grafiku, dizajn i medijsku produkciju, a zahvaljujući voditeljima kluba, sudjelovali smo u mnogim volonterskim akcijama o kojima ste čitali u prethodnom broju školskog lista. Naš klub i ove školske godine nastavlja s radom, a koji su naši planovi te što smo već dosad odradili, pročitajte i pogledajte u nastavku.

U školskoj se godini 2017./2018. planiramo usmjeriti i na humanitarne akcije za djecu, mlade ljude, životinje i sva bića u potrebi. Odazivamo se na sve aktivnosti koje su nam zanimljive i u kojima prepoznamo potrebu pojedinaca ili skupina kojima bismo mogli pomoći. Kreiramo, organiziramo, osmišljavamo, planiramo i realiziramo volonterske aktivnosti. U našem je klubu deset aktivnih volontera koji imaju organizacijsku ulogu. U organizirane aktivnosti pozivamo i druge učenike naše škole koji se rado odazivaju našim akcijama.

Što smo sve napravili u ovoj školskoj godini?

Dana 10. listopada 2018. obilježili smo Svjetski dan mentalnog zdrav-

Svojim ponašanjem širimo toleranciju i poštujemo različitosti. U 2019. ćete nas opet vidjeti u različitim čarapama čime ćemo dati podršku osobama s Down-sindromom.

Njegovali su se dobra volja i brkovi...

lja. U rano jutro, puno prije početka nastave, uredili smo školske prostore. Napisali smo više od stotinu pozitivnih poruka i misli i zalijepili ih po hodnicima škole, na učionice, u toalete, po vratima. Gdje god da si taj dan prošao, mogao si naići na pozitivnu misao, naših ruku djelo. „Pazi što misliš, možda ti se i ostvari!“

Aktivno sudjelujemo u promociji škole. Promovirali smo i predstavljali školu na Interliberu, najvećem sajmu knjiga, na Zagrebačkom velesajmu.

I ove smo godine sudjelovali u akciji Movember. Ove nam se godine priključilo više profesora, pa čak i ravnatelj, koji su brižno „uzgajali“ svoje brkove. Ponosni smo na njih jer su nas podržali, a i nama mladima poslali

snažnu poruku da trebamo brinuti o svom zdravlju.

13. studenoga 2018. sudjelovali smo u obilježavanju Dana ljubaznosti. Podsjetili smo naše učenike da sami biraju svoje ponašanje, a oni hrabri su se i grlili.

Kao predsjednica Volonterskog kluba, a uz pomoć svoje kolegice iz razreda, promovirala sam našu školu u OŠ Ivana Meštrovića.

Čast nam je i zadovoljstvo promovirati i predstavljati našu školu, smjereve i pozivati nove generacije da se upišu u našu školu.

Kakvi su nam planovi? Obilježiti ćemo Dan ružičastih majica u 2019. godini, organizirat ćemo „G-relić“ –

sajam doniranog nakita koji ćemo prodati, a sav prikupljeni novac donirat ćemo S-pas by Gloria Malin koju pratimo putem društvenih mreža. Udruga zbrinjava i liječi napuštene pse. U proljeće ćemo obići njezin dom i prošetati napuštene pse te ih darivati prigodnim potrepštinama, dekcicama i hranom.

Svojim ponašanjem širimo toleranciju i poštujemo različitosti. U 2019. ćete nas opet vidjeti u različitim čarapama čime ćemo dati podršku osobama s Down-sindromom.

Pozivamo sve učenike da nam se priključe!

Priroda i društvo

eval

Fotografija: Matija Mihajl, 4.D

Fotografija: David Bakantc, 4.D

GRAĐANI I MOĆ
Što je civilno društvo i koja je njegova snaga - iz
perspektive jednog srednjoškolca

TREBA LI NAM CIVILNO DRUŠTVO?

Čekanje tramvaja zvanog Cjelovita kurikularna reforma...

Piše:
Luka Drmić-Banović, 3.b

Prema mrežnom izdanju Hrvatske enciklopedije civilno (građansko) društvo definirano je kao područje kolektivnog života pojedinaca koje se nalazi između obitelji i države i od njih je potpuno neovisno.

Moderni pojam civilnoga društva javlja se u političkoj teoriji usporedno s idejom moderne države, mijenja se i zadobiva novo značenje s temeljnim promjenama društvenih odnosa i političkih institucija. U liberalnoj teoriji civilno je društvo područje slobode koje se nalazi izvan dosega države. Tu svaki pojedinac slobodno raspolaze svojim vlasništvom, slobodno se izražava, zaštićen je od arbitrarnih fizičkih napada i slobodno bira osobni životni stil (J. S. Mill). Nasuprot takvu poimanju, Karl Marx smatra da je civilno društvo neraskidivo vezano uz buržoaski

društveni i gospodarski poredak te predstavlja jedan od instrumenata klasnog izrabljivanja. Treba li nam civilno društvo? Koja je njegova važnost i moć u današnjem vremenu i koja je njegova povezanost sa stupnjem demokracije, samo su neka pitanja o kojima sam promišljao baveći se ovom temom.

Civilno društvo ima veliki utjecaj na mnoga područja, a osobito na područje socijalne politike. Aktivnosti civilnog društva usmjerene su prema promoviranju nenasilja, smanjenju siromaštva, promociji zaštite okoliša, utjecaju na socijalnu politiku (životni standard, briga o bolesnim i nemoćnim, nezaposlenost, ljudska prava), unaprjeđivanje održivog razvoja, promicanje društveno odgovornog poslovanja, lokalnom razvoju, osnaživanju marginaliziranih skupina te izgradnji socijalnog kapitala. Kada se govori o civilnom društvu u svijetu, obično se tako nazivaju organizacije nevladinog sektora ili neprofitne or-

ganizacije, no tada postoji opasnost da se one pretvore u oporbu vlasti i zato nisu sve organizacije civilnog društva treći sektor i ne postoji apsolutna nepovezanost vlade i organizacija civilnog društva jer upravo vlada ulaže u rad takvog neprofitnog sektora, a organizacije civilnog društva zapravo moraju surađivati s vladom da postignu svoje ciljeve i ispune svoja obećanja, ali su i njezina svojevrsna kontrola i opozicija.

Bez obzira na trenutačnu političku situaciju u Hrvatskoj, mi smo zemlja s aktivnim civilnim društvom (iako nam se to ne čini tako), za razliku od npr. Rusije. Zbog komunizma, radikalne političke ideologije koja nasiljem želi ostvariti samo prividnu jednakost ljudi, civilno se društvo u Rusiji nije razvilo. Nakon raspada Sovjetskog Saveza Rusija je dobila šansu za formiranje civilnog društva, ali Vladimir Putin, bivši član komunističke partije SSSR-a, a sada trenutačni vladar Rusije onemogu-

Mislim da hrvatski građani trebaju preuzeti građansku odgovornost i ne podcjenjivati svoju moć da utječu na društvene promjene.

čio je djelovanje stranih organizacija u zemlji. Ruska vlada kontrolira masovne medije, parlament i ostale „nezavisne“ institucije te države čime ugrožava slobodu svojih građana, samim time i kvalitetu života u toj državi. U usporedbi s takvom slikom, u Hrvatskoj ipak postoje inicijative građana i nevladinih organizacija koje su usmjerene na akcije u svrhu općeg dobra – svaki put s istim zanimanjem slušam o prosvjedu za Radio 101 kada se okupilo sto dvadeset tisuća građana i podržalo pravo na slobodu novinarstva, a nedavno sam podržao i dio masovne svjetske kampanje koju je podržala i Hrvatska – „Milijarda ustaje protiv nasilja nad ženama i djevojčicama“, nakon koje je uslijedilo ratificiranje Istanbulske konvencije u Hrvatskoj.

Mislim da hrvatski građani trebaju preuzeti građansku odgovornost i ne podcjenjivati svoju moć da utječu na društvene promjene.

Bez obzira na trenutačnu političku situaciju u Hrvatskoj, mi smo zemlja s aktivnim civilnim društvom (iako nam se to ne čini tako)

MIGRANTSKA KRIZA

Novost ili povijest koja se ponavlja?

S jedne strane bodljikave žice, s druge strane vjera u suživot.

Imigracija postoji otkako je i ljudi. Naši su davni preci iz Afrike krenuli u razne dijelove svijeta, a danas smo svjedoci velike migrantske krize. Ako su migracije postojale oduvijek, kako to da su one sada odjednom problem? Jednostavno. Migracije su oduvijek bile velik problem. Sve što dalje slijedi mišljenje je autora ovog članka i nije mišljenje uredništva GVAK-a.

U drevnim, „civiliziranijim“ vremenima problemi migracije rješavali su se vrlo jednostavno – ili bi imigranti pokorili domoroce i postali novi domoroci (Europljani i Indijanci, Slaveni i Iliri) ili bi domoroci potjerali imigrante (Cezar je masakrirao dva germanska plemena koja su bježala od jednog većeg plemena tijekom pohoda na Britaniju). Udruge za ljudska prava tada nisu ni postojale. Tek početkom devetnaestog stoljeća ljudi su si počeli postavljati „nezgodna“ pitanja poput: „Je li etično ljude izrabljivati, posjedovati ih kao što posjeduješ zemlju ili olovku?“ U današnje vrijeme više mislimo o drugima. Želiš li baciti taj napola pojedeni sendvič? – Misli o gladnoj djeci u Etiopiji. Želiš novi iPhone? – Misli o onim jadnim kineskim radnicima koji su plaćeni šakom

riže te rade sto sati tjedno da sastave novi iPhone. Zbog toga što više mislimo o drugima, neki problemi koji su prije imali jednostavno rješenje, danas možda imaju drugačije, teže rješenje. Za neke probleme rješenja su jednostavna. Migranti bi se trebali prilagoditi životu u državi u kojoj su se preselili, tj. ako se netko preseli iz svoje domovine u neku drugu državu, trebao bi pokušati naučiti i prihvatiti neke osnovne ponašanja ili zakona te zemlje.

Zašto je to sve sad važno? Pa to je jako važno zbog današnjih migrantskih problema. Današnja je migrantska kriza vrlo komplicirana jer je u njezinoj pozadini sukob dvaju svjetova – Europe i Bliskog istoka, sukob kršćanskog i islamskog svijeta. Ono što se smatra ogavnim ili monstruoznim u jednoj zemlji, legalno je u drugoj. Rješenje tog problema nije jednostavno, bilo bi nehumano poslati sve te ljude natrag, jer ne bježe svi iz svog doma jer im je tamo lijepo, a bilo bi hipokritično od Hrvatske ne primati migrante jer su tijekom Domo-vinskog rata druge europske zemlje primale izbjeglice s prostora bivše Jugoslavije. Također ne možemo primiti

sve migrante zbog njihovih nevjerojatno različitih pogleda na svijet i zbog toga što možda možemo pustiti terorista u neku državu, što se već i dogodilo.

Jesam li previše dramatičan? Možda. Ponavlja li se ono što se događalo u doba uspona Osmanskog Carstva ili Trećeg Reicha? Ne! Ne ponavljaju se muslimanski pohodi na Europu ili usponi ludih diktatora u Europi. Ono što se događa sad jest ono što se dogodilo više puta u povijesti, a često je okončano u krvi. Što nam je činiti? Trebamo li poubijati sve imigrante koji dođu u Europu? Hoće li oni ubiti nas? Neće! Država koja ima različite kulture, rase i religije može uspjeti jedino ako svi zajedno nademo kompromis. Multikulturalne države su poput stanova koji imaju dva ili više podstanara. Nekad takve države nisu uspješne jer se jedan podstanar ne slaže s pravilima koja su postavili drugi podstanari, pa ih svjesno krši, a neke su uspješne jer se svi stanari pristali na nekakav kompromis kako bi zajedno živjeli u miru. Na nama je da odaberemo kojim ćemo putem krenuti, ali ja sve nade polažem u ovaj drugi put.

Piše:
Martin
Devčić 3.B

“

Multikulturalne države su poput stanova koji imaju dva ili više podstanara. Nekad takve države nisu uspješne jer se jedan podstanar se ne slaže s pravilima koja su postavili drugi podstanari, pa ih svjesno krši, a neke su uspješne jer su svi stanari pristali na nekakav kompromis kako bi zajedno živjeli u miru.

PODRŠKA UČENICIMA SAD-A

KOLIKO PUCNJAVE I MRTVI JE POTREBNO?

Piše:
Klara
Jovanov, 3.B

Promijenimo pravo na držanje i nošenje oružja!

“

Amerika štiti industriju oružja, kao i trgovinu istim, bez obzira na strašne pokazatelje o broju žrtava direktno povezanih s preslobodnim zakonom o posjedovanju oružja.

Oružje kao sredstvo samoobrane

Danas živimo u doba kada je ljudska moć na samom vrhuncu i tu nema nedoumica. Novac je postao ključ uspjeha u svijetu, a neke su stvari samo tu kako bi još dodatno povećale moć kapitala, kao npr. u ovome slučaju.

SAD ima jednu od najsnažnijih industrija oružja koja je ključ gospodarstva cijele države. No, zapitajmo se malo zašto uopće oružje? Čemu ono pridonosi? Koju mi korist imamo od toga? Zašto svako drugo kućanstvo u Americi ima pištolj u svojoj ladici? Oružje je materijalno sredstvo koje može ubiti ne samo jednog čovjeka, već jako velik broj ljudi, a sve se

opravdava samoobranom. Građani danas žive u svijetu u kojem prevladava strah te je svatko meta i nitko zapravo nije više siguran. „My Parents Open Carry“ (Moji roditelji nose oružje), knjiga autora Briana Jeffsa i Nathana Nephewa, suosnivača organizacije Michigan Open Carry koja se zalaže za pravo na nošenje vatrenog oružja, nastoji „popuniti rupu“ u američkoj literaturi za djecu i olakšati roditeljima koji nose oružje da pojasne svojoj djeci razloge za to. „Željeli smo dati osnovni pregled prava na posjedovanje i korištenje vatrenog oružja te sve raširenije prakse nošenja oružja, kako naša djeca ne bi bila odgajana uz pristrano tumačenje američkoga Us-

“

Zapitajmo se malo zašto uopće oružje? Čemu ono pridonosi? Koju mi korist imamo od toga? Zašto svako drugo kućanstvo u Americi ima pištolj u svojoj ladici?

tava“, pojasnili su autori. „Cilj nam je bio napisati knjigu za cijelu obitelj koja odražava stajalište većine Amerikanaca, a to je da je pravo na samoobranu temeljno pravo čovjeka i da je vatreno oružje najučinkovitije sredstvo za to“, ustvrdili su nadalje Jeffs i Nephew.

Oružje kao sredstvo zagarantirane sigurnosti i moći

Osjećamo se sigurnije i zaštićenije kada ga koristimo ili imamo pri ruci jer znamo da smo mi upravo ti koji imaju moć nad nečijom sudbinom. Ljudi se boje promjena i reformi jer znaju da im oružje može dati djelić moći te znaju kada je jednom izgube da nema povratka na staro. Građani se boje gubitka moći koju dobivaju posjedovanjem oružja, ali se boje i sloma najsnažnije industrije koji bi proizveo velik broj nezaposlenih, a posljedično i niži životni standard za sve zaposlene u tom sektoru. Manje oružja, manje novca za građane. Amerika štiti industriju oružja, kao i trgovinu istim, bez obzira na strašne

pokazatelje o broju žrtava direktno povezanih s preslobodnim zakonom o posjedovanju oružja. Obitelji se raspadaju, nestaju iz dana u dan, svakom pucnjavom sve više. Djeca se boje ići u škole jer ne znaju hoće li idući dan morati sjediti ispod klupa, ne zato što će igrati skrivača, već će igrati skrivača s osobom koja će upucati njihove prijatelje ili profesore te bježati da bi spasili svoju glavu na sve moguće načine.

Što je krenulo nizbrdo?

Amerika se nalazi u ovome problemu još od kasnih devedesetih godina kada je trgovina oružjem doživjela svoj procvat. Samo je u 2017. godini bilo više od dvadeset pucnjava. Možete li vjerovati? U njima je oduzet prekomjeran broj nevinih duša koje su hodale zemljom kao svi mi danas. Ljudi danas ne mogu izaći normalno na ulicu da ne budu ubijeni? Kako je to normalno? Dok trgovina oružjem cvate, pitanje je sigurnosti sve više upitno. U prvi plan se stavlja kapital umjesto žrtava koje su nevino stradale u napadima, a iz dana u dan nji-

hov se broj povećava. Umjesto da se na politički odgovoran način počne rješavati problem, stvari se prikazuju kao da nemaju nikakve veze s previše liberalnim zakonima o posjedovanju oružja. Sramota! Objasnite mi kako je u redu da osamnaestogodišnjak kupi oružje najviše kategorije i pobije sedamnaest učenika i profesora, a s druge strane nema šanse da osamnaestogodišnjak kupi alkohol i cigarete do svoje dvadeset i prve godine, kada je po njihovom zakonu to legalno, a oružje je legalno pod izgovorom samoobrane?

Bježanje pred istinom

Građani pak kažu kako nije još došlo vrijeme za razgovor o tom problemu. Ameriko, kada je vrijeme? To nije problem koji bi trebao biti bačen pod tepih jer se vama ne da raspravljati o tome ili ste vi toliko superiorni jer mislite da ako branite oružje kako bi sačuvali ekonomiju i radna mjesta da će te pridonijeti boljem načinu života. Vrijeme je da se probudite i zauzmete se za sebe jer, uostalom, ako vi ne prihvatite

SUKOB BIOLOGIJE I KULTURE

Barbie je postala automehaničar, a Ken je na porodiljnom?!!!

Treba li nam rod?

Jazz, prva lutka napravljena prema transrodnoj osobi

Piše:
Lucija
Blažan, 3.B

Jedna od najaktualnijih tema u posljednje vrijeme, tema koja se konstantno provlači sredstvima javnog informiranja i izjavama ljudi, bez obzira na njihovo političko opredjeljenje, jest odnos spola i roda.

No, što je toliko kontroverzno u vezi s time? Je li spol isto što i rod ili je rod zasebna kategorija? Zašto je nekima ta razlika važna, a zbog čega neki izjednačavaju rod i spol?

Zašto je to toliko bitno da se zanemaruju ostali problemi našeg društva, a ljudima se ne dopušta da se definiraju i ponašaju kako god žele, dokle god ne ugrožavaju jedni druge? Na ovdje postavljena pitanja pokušat ću dati neki suvisao odgovor u ovom članku.

SPOL I ROD - jedan ili dva pojma?

Spol je skup biokemijskih, genetičkih, anatomskih i fizičkih karakteristika na temelju kojih se organizmi dijele na ženske (eng. *female*) i muške (eng. *male*). Najčešće je on predodređen kromosomima, no postoje ljudi koji variraju između tih kromosoma, tj. nemaju stereotipne biološke karakteristike za određenu skupinu kromosoma, tj. za žene ili muškarce. Ti ljudi spadaju u skupinu interseksualnih ljudi, ali možemo reći da je spol biološka datost.

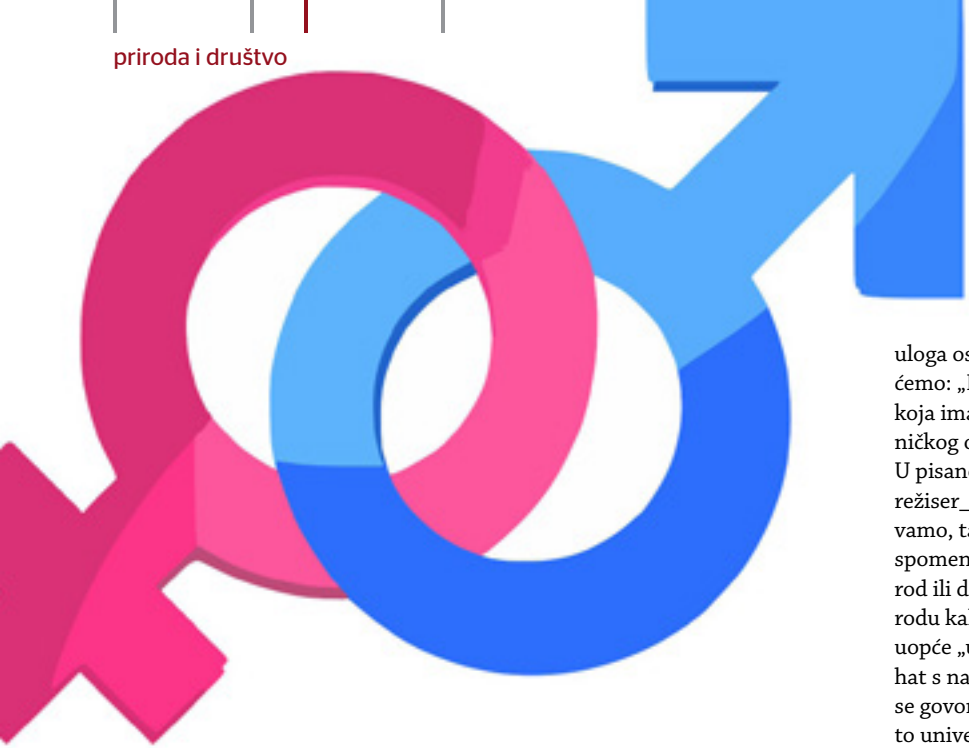
“

Rod je društvena konstrukcija koja označava društveno oblikovane uloge, ponašanja, aktivnosti i osobine koje određeno društvo smatra prikladnima za određeni spol, tj. ono što se može smatrati muževno ili ženstveno, iako rod ne dijelimo samo u dvije skupine kao što to radimo kod spola.

S druge strane, rod je društvena konstrukcija koja označava društveno oblikovane uloge, ponašanja, aktivnosti i osobine koje određeno društvo smatra prikladnima za određeni spol, tj. ono što se može smatrati muževno ili ženstveno, iako rod ne dijelimo samo u dvije skupine kao što to radimo kod spola. Rod je fluidan i to je način na koji vidimo sebe i način na koji se prikazujemo društvu oko nas. Ovo razlikovanje u znanost uvodi američki psiholog i seksolog John Money koji je smatrao da je rod neovisan o biološkim karakteristikama ljudskog bića te da rodne uloge usvajamo procesima socijalizacije.

U zadnje je vrijeme nastao velik problem s time da je rod predodređen spolom – ako je osoba rođena s XX kromosomima i odgovarajućim spolnim organima, ona je žena i mora ju se gledati i odgajati kao takvu. Ona ima svoje uloge koje mora ispuniti, koje nam se možda čine apsurdnima, ali ih društvo tako nameće – mora voljeti ružičastu boju, imati dugu kosu, znati kuhati i čisti, kada odraste mora naći dobrog muža koji će se skrbiti za nju i nje-nu djecu. Na tragu takvog shvaćanja roda je i francuska književnica i filozofkinja Simone de Beauvoir,

poznata po svojoj izjavi: „Nitko nije rođen kao žena, već se ženom postaje“, dajući nam do znanja da je kulturno okruženje to koje oblikuje ženu kao ženu, odnosno nameće pojedine rodne uloge.

Jesmo li slobodni u konstruiranju vlastitog identiteta, pa i rodnog identiteta?

No, zašto društvo ima potrebu nametati te rodne uloge? One nisu potrebne jer, kao što sam već prije spomenula, u redu je ponašati se, definirati i raditi sa svojim životom što god želimo dokle god ne ugrožavamo druge ljude. Rod je ono kako mi vidimo i definiramo sami sebe. Zašto bi nam onda netko nametao svoje mišljenje i ideologije kada mi znamo tko smo i nema razloga da se toga sramimo. Pravo pojedinca na samoodređenje čini mi se važnim u današnjem društvu. Moramo poštivati jedni druge i ne pretpostavljati tuđi identitet na temelju fizičkog izgleda. Trebali bismo se, ako ništa drugo, izražavati dvorodno, tj. uvijek govoriti i u muškom i u ženskom rodu kada govorimo općenito, npr. ako smo u situaciji gdje objašnjavamo koja je

“

No, zašto društvo ima potrebu nametati te rodne uloge? One nisu potrebne jer, kao što sam već prije spomenula, u redu je ponašati se, definirati i raditi sa svojim životom što god želimo dokle god ne ugrožavamo druge ljude.

“

Također se postavlja i jedno filozofsko pitanje – što bi se dogodilo kada bi se koncept roda kao takvog ukinuo.

uloga osobe koja režira neki film, reći ćemo: „Režiserka ili režiser je osoba koja ima dužnost umjetničkog i tehničkog oblikovanja određenog djela.“ U pisanoj formi taj dio ćemo staviti režiser_ka. Kada se usmeno izražavamo, također je bitno da najprije spomenemo ženski, a zatim muški rod ili da govorimo samo u ženskom rodu kako bi se smanjio, ako ne i uopće „uklonio“ nametnuti patrijarhat s naših leđa koji govori da, ako se govori u muškom rodu, onda je to univerzalno te se tako, svjesno ili podsvjesno, muškarci stavljaju na više mjesto od žena.

Ukidanje roda – utopijska ili katastrofalna ideja?

Također se postavlja i jedno filozofsko pitanje – što bi se dogodilo kada bi se koncept roda kao takvog ukinuo. Da, sociologija kao znanost koja se izričito bavi poimanjem roda, oblikovanja društva i društvenog oblikovanja osobe, ne bi više postojala, no ako rod kao takav ne bi više postojao, postoje dva scenarija koja bi se mogla odvit. Prvi scenarij je utopijski te bi u njemu rod zapravo bio općeprihvaćen i za njim ne bi bilo potrebe jer bi se ljude prihvaćalo onakvima kakvi jesu. Drugi scenarij prikazuje katastrofalni učinak gdje se ukidanjem roda zapravo negira njegova funkcija i značenje, spolu bi se pripisivale određene uloge te bi ljudi izgubili dio sebe koji ih definira i koji oni najviše cijene, a to je samoodređenje i sloboda koju kao pojedinci imaju na njega.

U našem se svijetu i društvu ukidanjem roda ne bi ništa postiglo. Smatram da trebamo njegovati pravo na samoodređenje ljudi i poštivati tuđi identitet. Je li to moguće? Naravno da jest, samo se treba malo potruditi.

Piše:
Laura Širol,
2. D

Je li kazalište podcijenjeno u današnjem vremenu? Kakva je njegova uloga te kako izgleda posao iza scene, reći će nam Arijana Prekazi, dramska pedagoginja ZKM-a koja se kazalištem bavi već par godina, da nam i iz vlastitog iskustva predstavi čime se bavi i kako promišlja glumu i kazalište.

Koliko se dugo bavite dramskom pedagogijom?

Dramske pedagogije bavim se tri i pol godine.

Što vas je potaknulo da se time bavite?

Na dramsku pedagogiju potaknulo me istraživanje, mali osobni eksperiment. Nakon osam godina pohađanja dramskog studija, neuspjelog pokušaja na prijemnom na ADU-u, zdravstvenih problema, nezadovoljstva fakultetom, odlučila sam se vratiti u kazalište, u svijet koji mi je jedini bio utjeha u teškim trenucima; svijet koji me ispunjava do srži. Ali nisam se htjela vratiti u kazalište kao polaznik, željela sam probati iskusiti nešto novo, nešto u potpunosti strano za mene – život iza reflektora, iza scene. Kazalište je puno više od same glume. Kazalište objedinjuje najmanje tri čarobna svijeta – glumu, ples, lutkarstvo, a osim njih, objedinjuje dramsku pedagogiju, dramsku psihologiju, režiju, kreativno pisanje, scenografiju, kostimografiju, ton, svjetlo. Kada se sve to sjedini u jedan svijet, nastaje magija – čarolija kreativnog stvaranja u našoj surovoj stvarnosti.

Je li lako biti glumac?

„Biti ili ne biti“, kako bi rekao Hamlet. Ili jesi ili nisi. Neki će reći da se jednostavno rodiš takav, rodiš se kao glumac/glumica. No, gluma je puno više od samog talenta. Gluma zahtijeva puno rada, odricanja, prisutnosti, volje, inspiracije, kreativnosti, osjećaja (instinkta, osjećaja pokreta, misli...) Naravno da je talent bitan, jer ipak on daje taj konačan ton, taj presudan faktor. No imati talent, pritom ga ne oblikovati, pustiti da bude veliki neoblikovani dijamant preslika je uvriježenog mišljenja kako ti ništa drugo ne treba u životu, u bavljenju glumom, osim talenta. Nekada te talent izvuče i zaista ti se posreći, ali neće uvijek biti tako. Zato, baviti se glumom, biti glumac ili glumica je veoma zahtjevan, ali predivan posao koji te ispunjava na unutarnjoj razini i koji ti daje mogućnosti da pomogneš ljudima na najne-čekivaniji način.

Podcjenjuje li se danas gluma?

Mislim da sam na dio odgovora već odgovorila, no, gluma se podcjenjuje u smislu da vrijediš koliko pokažeš na sceni, no nekad to nije pravi odraz onoga što netko može. Ali ovo bih pitanje preformulirala u: Mislite li da

Prave, istinske umjetnosti ima sve manje, kazališta se pretvaraju u konkurenciju kiča, konkurenciju “tko može više pomaknuti granice iluzije i stvarnosti”. Kazališni repertoari vođeni su politikom, nepotizmom, “vezama”, a ne potrebama društva.

Gluma je puno više od samog talenta. Gluma zahtijeva puno rada, odricanja, prisutnosti, volje, inspiracije, kreativnosti, osjećaja (instinkta, osjećaja pokreta, misli...)

se kazališna umjetnost ili umjetnost općenito podcjenjuje? Moj odgovor je DA! Prave, istinske umjetnosti ima sve manje, kazališta se pretvaraju u konkurenciju kiča, konkurenciju “tko može više pomaknuti granice iluzije i stvarnosti”. Kazališni repertoari vođeni su politikom, nepotizmom, “vezama”, a ne potrebama društva.

Govoreći samo o glumi, podcijenjena je koliko i svaki istinski, pravi glumac/glumica koji ne dobivaju priliku dokazati se, učiti u školama koje se pune ljudima čiji poziv nije gluma. Nažalost, u današnje vrijeme, nitko ih i ne pita, jer druge, pogrešne vrijednosti dobivaju na važnosti.

Mislite li da bi gluma trebala biti dijelom školskog kurikula? Zašto?

Mislim da bi trebala biti dijelom školskog kurikula. Zašto? Zato što većina djece ni ne zna što želi u životu, čime se želi baviti kad završe školovanje. Postavljajući glumu kao školski predmet djeci bi se nametalo nešto što nije za svakoga. Djeca su uglavnom “znanstveni tipovi” te ih umjetnost uopće ne zanima, ali i ona djeca koja su zainteresirana za umjetnost, ne žele se baviti glumom. Neki žele biti glazbenici, skladatelji, plesači, pjevači, reperi, ton majstori....

Možete li čitateljima našega školskog lista predstaviti sat dramskog odgoja?

Svaki pedagog ima svoj ritam i svoju zamisao kako želi da se aktivnosti na satu rasporede, no sve počinje zagrijavanjem, različitim glumačkim igrama koje osvještavaju osjetila, povećavaju koncentraciju, pamćenje, refleksije. Nakon zagrijavanja slijede glumačke vježbe kojima djeca uče različite glumačke tehnike i vještine kojima razvijaju sebe i svoju osobnost, uz osvještavanje svoje okoline, svijeta izvan njih i unutar njih samih, partnera, prijatelja, kolega....

Trebaju li ljudi češće posjećivati kazalište? U čemu je njegova važnost?

Kazalište je svijet u kojem surova i rutinska svakodnevnica poprima novi oblik života – postaje beznačajna; problemi koji tište običnog građanina bivaju potisnuti u neki dalji dio mozga, kao stvari koje nisu bitne, ili bivaju veoma bitni, ali rješavanje problema ljudi pronalaze na neobičan način. Kazalište je mjesto katarze, spoznaje, maštanja, utjehe, stvaranja prijateljstva, iluzije, prikazujući svijet onakav kakav bi trebao biti, a ne onakav kakav jest.

Jesu li tehnike koje primjenjujete u radu s djecom upotrebljive i u svakodnevnom životu?

Apsolutno!

Što biste poručili čitateljima, trebaju li se baviti glumom?

Svi se mi bavimo glumom iz dana u dan. Postavljamo maske kako bismo preživjeli u školi, na poslu, kod kuće, u društvu, u svijetu. No, svatko tko osjeća poziv, tko ima strast prema kazalištu, umjetnosti, treba se baviti glumom. Gluma je bijeg od stvarnosti, realan bijeg u nešto nepoznato, čisto, istinsko. Bijeg u slobodu!

POGLED U SVIJET DRAMSKE PEDAGOGIJE

Gdje je istina o kazalištu?

Ako je cijeli svijet pozornica, je li kazalište pozornica na pozornici?

UMJETNOST I SLOBODA

SMIJEMO LI UMJETNOSTI POSTAVLJATI OGRANIČENJA?

Sloboda umjetničkog izražavanja ili uvreda koju treba sankcionirati?

Piše:
Tanja Crnčević, 3. B

Sloboda je govora jedna od sloboda koja bi u ovo suvremeno doba trebala biti zagwarantirana svakome. Bilo da se radi o skupini, pojedincu ili organizaciji, svatko ima pravo formirati vlastiti stav i javno ga iznositi. Problem nastaje kada ti stavovi postanu suviše radikalni ili uvredljivi s obzirom na skupinu ili pojedinca. Koja je granica između slobode i vrijeđanja? Je li sloboda govora zaista sloboda ili samo izgovor?

Sloboda govora ima veliku ulogu i u umjetnosti. Dobar primjer su predstave Olivera Frljića čiji je rad izazvao zgražanje. Tako je i izvršni odbor Hrvatskog kulturnog vije-

ća ocijenio da je poznato djelo „Šest likova traži autora“ u režiji Olivera Frljića doživjelo preobrazbu iz umjetničkog u vulgaran i neprihvatljiv čin, a predstava „Naše nasilje, vaše nasilje“ zamalo je prekinuta zbog demonstranata. Iako je njegov rad oštro osuđivan u Hrvatskoj, Frljić je 2017. godine dobio nagradu Wdecha u kategoriji događaja godine koju su mu dodijelile poljske novine za predstavu „Kletva“. Ta je predstava također podigla veliku prašinu, osobito u katoličkim krugovima.

Ima li autor pravo na tako vulgaran način iskazati svoj stav? Jesu li demonstracije stvarno potrebne zbog

predstave? Kako je uopće moguće da jedan dio istog društva za isti rad dodjeljuje nagrade, dok ga drugi dio smatra apsolutno neprihvatljivim? Treba li država uopće financirati nešto što građani ne podržavaju?

Neka od važnih pitanja postavili smo 3.b razredu naše škole koji broji ukupno dvadeset i pet učenika.

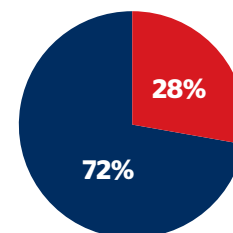
Maleni prosvjed nije najgora stvar koja se dogodila potaknuta nečijim pravom na slobodu govora. Satiričar i urednik satirične emisije *Prime Time* na N1 i *News Bar* televiziji Domagoj Zovak ovo je ljeto putem Facebooka primio prijjetnje smrću. Prijetnju je izazvao osvrt na obljetnicu Oluje, a u privitku je poslan i vozni red autobusne linije koju satiričar koristi. Svatko ima pravo iznijeti mišljenje o pojedinom televizijskom sadržaju, no prijjetnja smrću svakako je pretjerana. Je li uopće moguće toliko uvrijediti pojedinca ili skupinu? Odgovor je na to pitanje, nažalost,

povezan s terorističkim napadom. *Charlie Hebdo* je francuski satirički tjednik koji se prvi puta pojavio 1992. godine. Dana 7. siječnja 2015. godine izvršen je oružani napad na središnji ured u Parizu. Među preminulima bili su glavni urednik i dva policajca koji su naišli na napadače. Motiv napada interpretira se na dva načina. Prema svjedocima cilj napadača je bio „osvetiti proroka Muhameda“. Dvije je godine ranije Al-Ka-ida poznati časopis stavila na vrh „crne liste“ zbog karikatura proroka Muhameda koje su nekoliko puta objavljene. Druga verzija jest da se napad odigrao zbog karikature ISIL-ovog lidera koja je objavljena nekoliko sati ranije.

Naše je društvo uvijek težilo slobodi govora, no čak i sada ona nije potpuna. Hrvatska je jedna od rijetkih država koja od svojeg osamostaljenja nije zabranila niti jedno djelo ili autora, no prijjetnje smrću, prosvjedi, pa čak i fizički obračuni zbog ra-

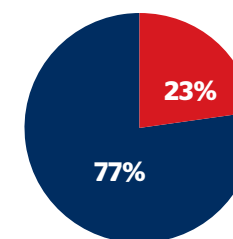
zlike u mišljenjima nisu ništa novo. Tanka je granica između slobode govora i uvrede upućene pojedincu, ali zapamtite, slobodni se vratiti kartu za predstavu, slobodni ste ne kupiti časopis, slobodni ste promijeniti TV-program, slobodni ste i organizirati prosvjed, no prije svega slobodni ste poštivati tuđe mišljenje i rad ukoliko želite da netko poštuje vaš. Slobodni ste biti spremni prihvatiti da vaše mišljenje nije jedino ispravno i slobodni ste promotriti situaciju iz drugih perspektiva. Slobodni ste ne reagirati dok vaša okolina misli da griješite. Slobodni ste tuđe mišljenje ne shvatiti osobno i slobodni ste ponuditi argumente zašto vas tuđe mišljenje vrijeđa. No prije svega, slobodni ste njegovati i očuvati slobodu govora kao jedan od najvećih civilizacijskih doseg. Slobodni ste pružiti je sebi, no niste slobodni oduzeti je drugima.

Treba li država podržavati i financirati/ sufinancirati sve vrste umjetnosti bez obzira na sadržaj i svrhu?

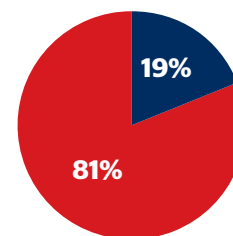
■ DA ■ NE

Je li sloboda govora važnija od osjećaja pojedinca?

■ DA ■ NE

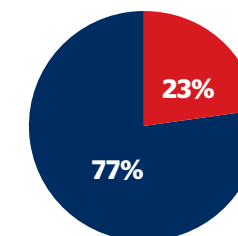
Ukoliko sadržaj satirično ili kritično prikazuje osobe, religije ili sustav vlasti, država ga treba zabraniti, promijeniti ili kazniti autora

■ DA ■ NE

Satirični prikaz osoba i/ili religija je:

- Sloboda govora
- Uvredljiv za skupinu ili pojedinca

Kulturni šok!

Fotografija: Lucija Crijen, 4.

„Obrazovni sustav namjerno je projektiran da bi proizvodio prosječne umove, onеспособio unutarnji život, uskratio učenicima znatnije sposobnosti vođenja i jamčio poslušne i necjelovite građane - sve da bi se narod učinilo upravljivim.“

John Taylor Gatto

Početni citat preuzet je iz knjige koju sam posudila u jednom od svojih pohoda školskoj knjižnici – Oružja za masovno poučavanje: putovanje nastavnika kroz mračni svijet obveznog obrazovanja, autora Johna Taylora Gatta, američkog učitelja, a zorno predstavlja osnovnu tezu autora. Knjigu je izdao Algoritam 2010. godine, a daje uvid u promišljanje i analizu sustava obveznog obrazovanja Johna Taylora Gatta koji je radio kao učitelj punih trideset godina, dobio je najviša priznanja za američke učitelje, a nakon toga se posvetio dubinskoj analizi obrazovnog sustava.

Gatto polazi od teze da se potrebe suvremenog obrazovanja uvelike razlikuju od obrazovanja industrijskog doba. Industrijsko doba zahtijevalo je da učenik zapamti podatke, shvati ih i primijeni i da ne postavlja pritom previše pitanja. Gatto smatra da druga polovica dvadesetog stoljeća donosi promjene jer se princip *zapamti-na-uchi-primijeni* pokazao nedovoljnim za potrebe modernog svijeta. Autor tvrdi da je lako razumijeti logiku obveznog obrazovanja – škola uči djecu da budu zaposlenici i potrošači, uči djecu da refleksno slušaju, a ne preispituju te savjetuje da se djeca poučavaju da

PREDSTAVLJANJE KNJIGE

Oružja za masovno poučavanje

Piše:
Amelia
Žiljak, 3.a

Kako izgleda novo obrazovanje?

budu vođe i avanturisti, da razmišljaju kritički i neovisno, a da obrazovanje treba poticati razvoj unutarnjeg života kako im nikada ne bi bilo dosadno. Najviše me iznenadila njegova ideja da djecu treba izlagati ozbiljnim sadržajima, kako kaže, sadržajima za odrasle, odnosno sadržajima iz povijesti, književnosti, filozofije, glazbe, umjetnosti, pa čak i ekonomije jer će to za njih predstavljati izazov. Krajnji je cilj da djeca nauče samostalno funkcionirati te se snalaziti u vremenu i prostoru.

Mislim da je rješenje jednostavno i nama pred nosom. Svatko treba pronaći ono što voli, činiti pogreške jer se na toj razini događa najdublje učenje. Trebamo shvatiti ono što su naši otisci prstiju i naša intuicija zapravo pokazivali, nema dvoje istih ljudi, svi „prosjeci“ su laži i nikoga se ne može prikazati pomoću brojeva i grafičkog prikaza. Djeca ne razmiju zašto se to događa, ali osjećaju da ih se u školi ubija. Zato je tako jako mrze, možda je ne bi mrzili kada bi se učenje povezalo sa stvarnim životom.

Današnje obrazovanje smatram pomalo napornim i iscrpljujućim. Kada bi se naša nastava povezala sa stvar-

nim životom, učenici bi imali osjećaj da ih se priprema za stvarni život i ne bi toliko mrzili nastavu. Mislim da bi bilo puno zanimljivije kada bi se svakodnevni život kao što je politika, ekonomija, društvo i komunikacija te mnoge druge životne teme povezivale s nastavom, te bi tada i naši vršnjaci obraćali više pozornosti na nastavnika i nastavu. Djeca bi bila više pripremljena na ono što slijedi nakon škole, naučili bi samostalno funkcionirati te se snalaziti u vremenu i prostoru mnogo lakše. Škola bi nas i tome trebala poučiti, zar ne?

Mislim da je rješenje jednostavno i nama pred nosom. Svatko treba pronaći ono što voli, činiti pogreške jer se na toj razini događa najdublje učenje.

Kritika kazališne predstave

CIGANIN, ALI NAJLJEPŠI

„Ciganin, ali najljepši” je žanrovski kompleksan, karakteran i slojevit roman Kristijana Novaka, prepoznat kao dobrodošlo osvježanje na hrvatskoj književnoj sceni, što su pokazale i brojne nagrade struke.

Piše:
Klara
Jovanov, 3.B

Predstava u izvedbi Drame HNK kazališna je adaptacija tog relativno novog književnog djela koja uspijeva prenijeti tri pripovjedne linije te djelomično zadržava dojam sociološke studije koja balansira između napetosti kriminalističke priče i moralne pouke dotičući brojne skupine, različite kulture i razine društva zahvaljujući izraženim karakteristikama i životnom putu velikog broja likova.

Ako bismo, u popularnoj maniri, pokušali opisati fabulu na površan i sažet način, asocijacijom – jedna rečenica nipošto ne bi bila dovoljna; radnja nije linearna, raspršena je na nekoliko naoko nepovezanih cjelina koje se susreću u sudbinskom smrtnom času i retrospektivno odmotava niti koje su se sapele u tragičnom klupku.

Ako bismo se fokusirali na vezivno tkivo predstave, pogotovo za gledatelje koji su propustili nijanse i fine romane, mogli bismo reći da „može se drugačije, ali je teško“. Ta rečenica počima glavnog lika, mladog Roma Sandokana, opisuje životne puteve većine likova: razvedena Milena koja bez alternative, posla i smještaja nastavlja život povratkom na selo čuvajući djeda (japicu Rudolfa koji halucinira i lebdi između živo-

Ilustracija s naslovnice romana u izdanju Oceanmore

“ Predstava uspijeva prenijeti tri pripovjedne linije te djelomično zadržava dojam sociološke studije koja balansira između napetosti kriminalističke priče i moralne pouke dotičući brojne skupine, različite kulture i razine društva zahvaljujući izraženim karakteristikama i životnom putu velikog broja likova.

Fotografija je preuzeta sa službene stranice HNK-a

ta i smrti). Utjehu nalazi u alkoholu i društveno neprihvatljivoj vezi s puno mladim Sandokanom. On pak cijeli život, unatoč duboko usađenim predrasudama domaćih stanovnika, teži ostati na poštenom putu. Kratkim monolozima uvodi publiku u svijet svoje čerge – s pomoću karikatura upoznajemo kvarnog starješinu, sitne kriminalce i lijene korisnike socijalne pomoći. S druge strane brda, Mileni no selo je grotlo niskih strasti, šverca, kriminala upravljano voljom i stavom lokalnog moćnika koji je zahvaljujući statusu branitelja i kriminalnoj mreži strah i trepet suseljana. Taj prividni kontrast istih jada koje razlikuje jedino boja kože i jezik narušavaju stranci: stradale izbjeglice u prolazu, koje nitko ne shvaća niti razumije i frustrirani policajci koje nitko ne želi razumjeti, a kojima je sve strano.

Trenutke najveće napetosti presjecaju provale vulgarnih ispada ili monolozni protagonist uz povremene karikature vlastitog lika ili situacije. Tako npr. policija za stradale izbjeglice misli da su Romi jer su tamnije boje kože, a Romi se boje da će im oduzeti djecu jer će tako ostati bez doplataka.

Tehnička izvedba je u kontrastu s kompleksnom dramaturgijom i neki njeni dijelovi su nepravedno zanemareni ili je njihov neiskorišteni potencijal „zamračio“ pojedine dijelove priče.

Kostimografija je površni pokušaj prikaza seoskog neukusa i romske kičaste raskoši – jer naše selo i naši Romi jednostavno ne izgledaju tako dvodimenzionalno. Za naglašavanje bezidejnog odijevanja seoskih žena bilo je daleko više mogućnosti. Simpatičan je moment kada se na kraju, prilikom aplauza, pojavi skupina glumaca iz teme o kriminalu, gdje se zapravo vidi kako svi oni bez obzira na poziciju i ulogu nose crne kožne kapute.

Iako se par puta čuje pjesma „Ciganin ali najljepši“, zvuk koji dopire do publike ima karakter improvizacije, ili je nečujan ili preoštar. Tko preživi

“

Trenutke najveće napetosti presjecaju provale vulgarnih ispada ili monolozni protagonista uz povremene karikature vlastitog lika ili situacije. Tako npr. policija za stradale izbjeglice misli da su Romi jer su tamnije boje kože, a Romi se boje da će im oduzeti djecu jer će tako ostati bez doplataka.

“

Mirna savjest je ono što će vjerojatno biti poljuljano kod većine gledatelja po završetku predstave. Unatoč tehničkim manjkavostima adaptacije, priča je toliko svezvremenska i vješto građena na strahovima, stereotipima i željama za nečim boljim da potiče na preispitivanje osobnih poriva za pronalazak sreće i na požare koji ostaju na tom putu.

pucnjeve na samom početku, trpjet će zujanje do kraja prvog dijela, gotovo 90 minuta, što me podsjeća na nepotrebno dugo trajanje predstave. Zamorno je vjerojatno i glumcima, iako nitko od njih, osim možda Milena, nema ni vremenski ni fizički zahtjevne scene.

Glumačke su interpretacije varirale od sjajnih – kod urnebesno simpatične, a istovremeno tragikomične Nine Viočić (Milena) i Vidovića (Sandokan), preko izvedbe karizmatične Alme Price (Albina, Sandokanova majka) do glume ispod razine nacionalnog teatra – dobar dio likova rodbine, suseljana i policijskih službenika nedorasli su priči i svojim su slabim apatičnim izvedbama i gestikulacijom stvorili osjetan jaz među likovima i na neki način upropastili dijaloge.

Scenska rasvjeta je zanemarena i neiskorištena jer osim trepereće neonke i jedva primjetne projekcije s niti-ma koje se mrse, dok duhovi likova na putu u smrt pričaju svoju priču, nema jasne uloge. Izmjene pripovjedačkih linija i emocije mogle su se jasnije razgraničiti svjetlom ili njegovim odsustvom – ovako je sve osim tragičnog početka jednako izloženo, obojeno i doživljeno.

Rund-binu je okupirala predimenzionalna sklepana konstrukcija koja po elementima i stranama predstavlja scenu za pojedine dijelove priče, pa je tako čas japičina kućica, čas policijska postaja, farma jagoda u Grčkoj ili seoska krčma. Bina se okreće, a žive guske u kavezu, neobično tihe, čekaju da ih se pusti na miru.

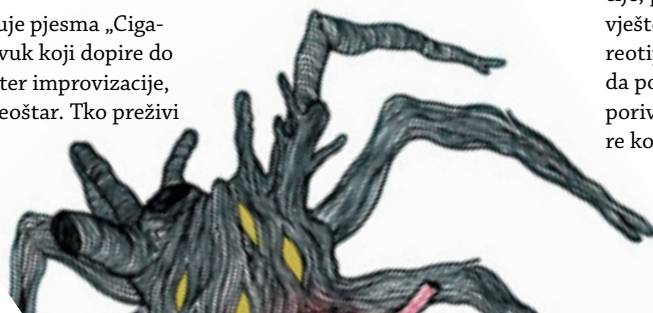
Mirna savjest je ono što će vjerojatno biti poljuljano kod većine gledatelja po završetku predstave. Unatoč tehničkim manjkavostima adaptacije, priča je toliko svezvremenska i vješto građena na strahovima, stereotipima i željama za nečim boljim da potiče na preispitivanje osobnih poriva za pronalazak sreće i na požare koji ostaju na tom putu.

Fotografija je preuzeta sa službene stranice HNK-a

Fotografija je preuzeta sa službene stranice HNK-a

Jedna od stvari koja je ista danas kao i prije jest da je režija krvav posao u kojemu samo odvažni uspijevaju. Hrabrost, znanje te vlastita umjetnička vizija, krv i suze su ljepilo koje drži sve to zajedno na okupu.

FILM

Možete li zamisliti svijet bez Coppolina Kuma ili Hitchcockova Psiha?

Redatelj - nekad i sad

Za one koje je majka dojila do dvanaeste godine, redatelj je osoba koja vodi proces snimanja filma, koordinira rad na njemu te glumcima daje upute o željenom načinu glume u pojedinim scenama.

Piše:
Luka Ćorković, 4.D

Sada kada smo ustanovili tko je redatelj, možemo nastaviti. Htio bih usporediti današnje redatelje i redatelje prošlosti. Kako danas izgleda posao redatelja? Je li on nailazio na promjene posljednjih pedesetak godina? Budući da je film u središtu mog srednjoškolskog obrazovanja kao medijskog tehničara, ali i osobnog interesa, htio sam se u članku upravo pozabaviti tom problematikom.

Ako uspoređujemo poslove redatelja nekad i danas, zaključit ćemo da su se oni uvelike promijenili, osobito u dijelu preuzimanja rizika za potencijalno neuspjeli film. Pionir je u tom smislu bio Alfred Hitchcock sa svojim, najvjerojatnije najpoznatijim, filmom Psiho (Psycho). Kada je došlo

vrijeme da osigura novac za film, svaki ga je holivudski producent odbio jer je film u to doba bio previše šokantan. Ta činjenica Hitchcocka nije zaustavila, nastavio je sa snimanjem filma koristeći svoj vlastiti novac, što se može prepoznati i u filmu – u filmu glavne uloge igraju u to doba nepoznati glumci, film je snimljen u crno-bijeloj tehnici jer je bilo jeftinije nego snimati u boji. I da Hitchcock nije nosio cijeli film na svojim leđima i da nije imao volje za snimanje filma, da je, jednostavno, nakon što nije dobio novac rekao: „Znaš što, odsad ću snimati samo filmove koji će mi donositi zaradu!“ danas ne bismo imali jedan od najboljih filmova ikada. Francis Ford Coppola iskusio

je svoj privatni mali pakao kada je snimao Apokalipsu danas. Većina problema s kojima se redatelji tijekom snimanja susreću jesu kašnjenje glumca, prepirke s producentima i šefovima studija koji imaju prava na film, ponašanje glumaca, asistenata, scenarista, kaskadera... Coppola se za to vrijeme trebao zaštititi od granata Vijetnamaca, glavni je glumac Martin Sheen tri puta pokušao počiniti samoubojstvo, srušio se helikopter pun ljudi koji su pomagali donijeti na svijet njegovu dramatičnu i ekstremno slikovitu viziju Vijetnamskog rata. Mislim da bih mogao napisati cijeli esej o tome prokletome snimanju, ali ako vas doista zanima tema, čvrsto preporučujem dokumentarni film redatelja Faha Bahra, Georgea Hickenloopera i Eleanor Coppola *Hearts of darkness*. No, to možda više govori o eri kada su ti filmovi snimani. Coppola se nije samo borio s ratovima i problemima koji su se događali u svijetu. Coppola nikad nije bio holivudski miljenik kakav je danas. Kada je započeo, producenti ga nisu voljeli i sumnjali su u njegov umjetnički talent. Tijekom snimanja prvog dijela Kuma (*The Godfather*), producenti su htjeli otpustiti Francisa Forda Coppolu i Ala Pacina. Mislim da je svima drago da nisu bili ustrajni u provođenju te ideje zato što je svijet u kojem Kum nije djelo Coppole i gdje glavnog lika Michaela Corleonea nije na sceni utjelovio Al Pacino teško zamisliti, zar ne? No, to je priča za drugi članak. Kada gledamo na posao redatelja u to doba, ne izgleda toliko privlačno. Možda si mislite, pa u čemu je problem, još uvijek zarađuju

Tijekom snimanja prvog dijela Kuma (*The Godfather*), producenti su htjeli otpustiti Francisa Forda Coppolu i Ala Pacina. Mislim da je svima drago da nisu bili ustrajni u provođenju te ideje zato što je svijet u kojem Kum nije djelo Coppole i gdje glavnog lika Michaela Corleonea nije na sceni utjelovio Al Pacino teško zamisliti, zar ne?

milijune dolara od filmske industrije, ali još uvijek su izloženi velikoj količini stresa. Ako si tada htio napraviti film i predstaviti ga u kinu kako bi ljudi uživali u njemu, trebao si stvarno vjerovati u taj projekt. Ne govorim da su to bili samo fenomenalni ljudi s čeličnim živcima i čvrstom voljom. Bilo je tu puno redatelja koji su to radili samo za novac, ali ne želim na njih trošiti riječi. Sada, u ovom vremenu, možemo govoriti o poslu redatelja. Nadam se da niste pomislili kako ne poštujem današnje redatelje, baš naprotiv. Ipak sam i sam dio nove generacije. Današnje kompanije poput Netflix i Amazona daju ljudima poput Oza Perkinsa priliku da svoje ideje predstave javnosti, tako da definitivno možemo reći da su u ono doba redatelji preuzimali veće

rizike nego danas kada na taj svijet gledamo kao jednu veliku industriju poput Applea, gdje imaš Steve Jobsa koji bi predstavljao producente ili šefove filmskih ustanova poput brće Warner i zaposlenike koji kreiraju segmente koji će na kraju postati dijelom završnog proizvoda, kao npr. redatelj koji će predstaviti svoj film na premijeri. Još uvijek imamo redatelje poput Christophera Nolana (*The Dark Knight*), Denisa Villeneuvea (*Blade Runner 2049*), Dannyja Boylea (*Trainspotting*), Antoineta Fuqua (*Training Day*)... Redatelji koji konstantno izbacuju i filmove uspješno realizirane u očima filmskih kritičara i box office-hitove. Ljudi su konačno postali više zainteresirani za sedmu umjetnost. Gledajući mlade redatelje poput Damiena Chazellea koji nadahnjuje ljude širom svijeta da rade svoje vlastite filmove, dolazim do spoznaje da je to magično. Ne govorim da će svima upaliti, zato što definitivno neće, ali trebaš biti optimističan. I trebaš znati što radiš, imati vjere u ono što radiš i imati volje u ono što radiš.

Volio bih reći da je to sve što trebate znati o redateljima nekad i danas, ali čak i vi znate da ovo nije sve. Jedna od stvari koja je ista danas kao i prije jest da je režija krvav posao u kojemu samo odvažni uspijevaju. Hrabrost, znanje te vlastita umjetnička vizija, krv i suze su ljepilo koje drži sve to zajedno na okupu.

Pišu:
urednici GVAK-a u naletu
inspiracije nakon žestoke
rasprave

Suvremena pseudoznanost ide pod ruku s teorijama zavjere, jedna iznosi sumnje, a druga ih potkrjepljuje. Pokret Flat Earth (ravna Zemlja) je iz tinjajuće besmislice u posljednjih deset godina eksplodirao do progresivnog djelovanja na društvenim mrežama.

Ilustracije preuzete s Pinteresta, prikazuju redatelja s karakterističnim filmskim motivima

SLIJETANJE ZDRAVOG RAZUMA

Dosegli smo stupanj globalizacije gdje u milisekundama informacije dopiru do gotovo svakog zakutka Zemlje. Nadu da će takvi odnosi tehnološkog napretka i ljudskih potencijala dovesti do rješenja znanstvenih zagonetki narušavaju neobična uvjerenja koja gonjena strahom od nepoznatog novog, ili jednostavno glupošću, cijeli proces dovode do apsurd.

Tako u vrijeme kada svemirske sonde dosežu rub galaksije, a genski kod otvara nove spoznaje o životu, imamo grupe glasnih pojedinaca koji poriču principe evolucije i medicinska postignuća ili vjeruju da je Zemlja ravna ploča. O ovoj eri prividne jednakosti svi imaju pravo na stav i mišljenje, internetska komunikacijska tehnologija daje mogućnost da svi oni izidu iz anonimnosti zastupajući prilično karikaturalne stavove temeljene na propovijedima i manjku osnovnih znanja.

Suvremena pseudoznanost ide pod ruku s te-

orijama zavjere, jedna iznosi sumnje, a druga ih potkrjepljuje. Pokret Flat Earth (ravna Zemlja) je iz tinjajuće besmislice u posljednjih deset godina eksplodirao do progresivnog djelovanja na društvenim mrežama. Stvarni zamah počeo je sumnjama u postignuća svemirskog programa Apollo 60-ih godina XX. stoljeća.

Podsjetimo, NASA je u više misija spustila istraživačke sonde na Mjesec, a 1969. spustila se i prva posada astronauta na površinu tog zemljinog prirodnog satelita. U društveno-političkom smislu taj je korak, „malen za čovjeka, ali velik za čovječanstvo“ izdvojio SAD kao svjetsku velesilu, iako su oni sebe, ne nužno metaforički, doživjeli kao gospodare zemlje i svemira.

Najdugoročnija teorija urote bila je ta kako je cijeli proces spuštanja astronauta na Mjesec tek vješto režirana studijska snimka, a tako je besprijekorno izvedena jer ju zasigurno režirao nepogrešivi perfekcionista Stanley Kubrick. Tako se, ni kriv ni dužan, Kubrick našao kao krovni kreator opsjene koja je tumačena raspravama o odnosima svjetla i sjena, gravitacije te upornim tezama na rubu logike. Unatoč zdravom razumu, slavni je redatelj ostao obilježen ovom kontroverzom, pa smo odlučili ujedno upoznati bolje Kubrickov način rada i time odstraniti mogućnost da je on režiser „najveće obmane novog doba“. Oni koji i dalje sumnjaju, ostavljamo mogućnost da je sve to režirao netko drugi, manje osebujan.

A tko bolje poznaje Kubricka i njegov opus od našeg talentiranog Jana Kožića. Osim fascinacije njegovim kreativnim pristupom, Jan odlično poznaje tehnike i tehnologiju snimanja pa je ovaj osvrt vješto argumentiran.

Piše:
Jan Kožić, 4.D

Kubrick je od same pojave ideje da je autor snimke lažnog slijetanja na Mjesec ignorirao priču i takav publicitet. Ipak, kada su ga pred zalazak karijere proglasili neuračunljivim kako bi opravdali izostanak projekata, izjavio je da je režirao cijelu prevaru ne bi li sarkastično poentirao dojam luđaka. Takva je izjava raspirila nove valove u mašti ljubitelja konspiracija.

Zapravo on je bio perfekcionista koji si ne bi svjesno dopustio pogrešku, pa se smatra da je većinu „konspiraativnih“ i sumnjivih detalja na snimkama proizvela slučajnost ili tuđa volja koje on nije bio svjestan.

Kritičari su se pozivali na događaj kada je tijekom snimanja njegove Odiseje u svemiru 2001 dopustio ekipi „vanjskih suradnika“ ulazak na set i prekinuo snimanje na par dana. Iz toga se razvile teorije da su tajni agenti došli provjeriti svoju investiciju – naručeni propagandni film koji je trebao biti paravan za snimanje navodnog spuštanja na Mjesec. S obzirom na činjenicu da je sve počivalo na teoriji, manjak dokaza se pripisivao karakteru tajnosti ugovora Kubricka i CIA-e. Zato su zagovaratelji u svim sljedećim Kubrickovim filmovima tražili tajne signale kojima je jedino mogao iskomunicirati frustraciju šutnje. Tako se film *The Shining*, seciran do svakog detalja, pokazao kao potvrđan izvor zbog niza motiva: vesta na dječaku ima motiv raketne Apollo 11, uzorak na tepihu gdje se igra nalikuje lansirnoj rampi, u ostavi je hrana za astronaute, broj sobe je promijenjen u odnosu na

originalni Kingov predložak i odgovara ne samo na ovu teoriju već na nekoliko mogućih. Snimljen je čak i dokumentarac *Room 237* o mogućoj simbolici svih ovih motiva. S druge strane, tu je i *behind the scene* dokumentarac koji je snimila Kubrickova kćer Vivian. Imao je vrlo specifičan redateljski pristup, od postupanja s glumcima, procesa pripreme i samog rada, odabira suradnika.

Kako je pričao priču? Iako je to danas standard, on je započeo inovativnu praksu korištenja *steadicama* i korištenja slobodnijeg pokreta. Postigao je da kamera ne oponaša samo pogled i kretanje, već i način kako akter razmišlja.

Neke od tehničkih aspekata njegovog rada bile su inovacije i primjena tada novih tehnologija, a činjenica da je kod snimanja filma *Barry Lyndon* koristio optiku koju je razvila NASA – leće *f/0,7* kojima je mogao snimati mračne scene osvijetljene samo svijećom, potpirivala je teze o njegovoj vezi i suradnji s radom svemirskog programa.

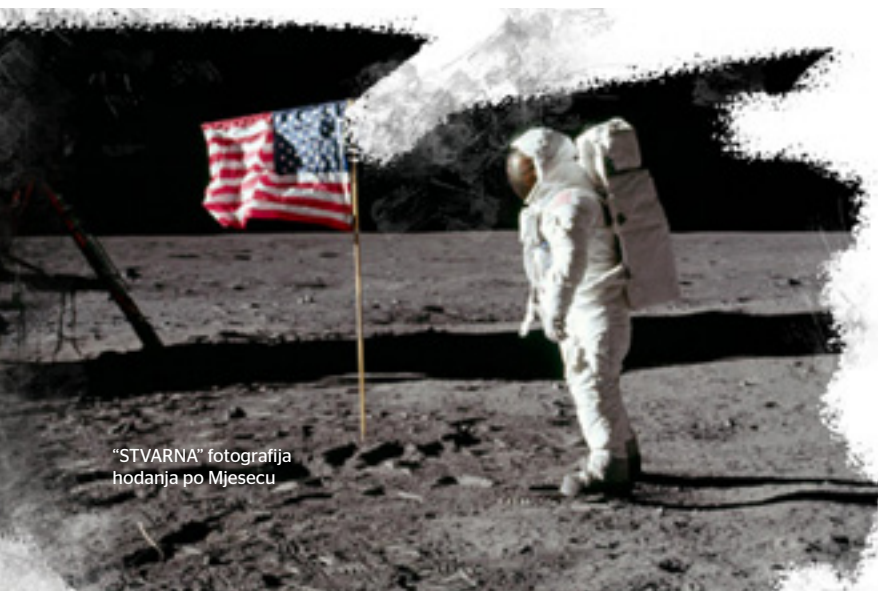
Posljednji projekt na kojem je surađivao, *A.I. (Artificial Intelligence)*, zapravo je odgađao godinama, dok razvoj tehnologije nije omogućio snimanje i produkciju prema visokim kriterijima koje je zacrtao. Nažalost, preminuo je u skoro vrijeme. Takav pristup je još jednom dokazao da će radije odustati ili čekati bolji trenutak umjesto da prihvati neko dostupno, ali nesavršeno rješenje.

Kako je pričao priču? Iako je to danas standard, on je započeo inovativnu praksu korištenja *steadicama* i korištenja slobodnijeg pokreta. Postigao je da kamera ne oponaša samo pogled i kretanje, već i način kako akter razmišlja.

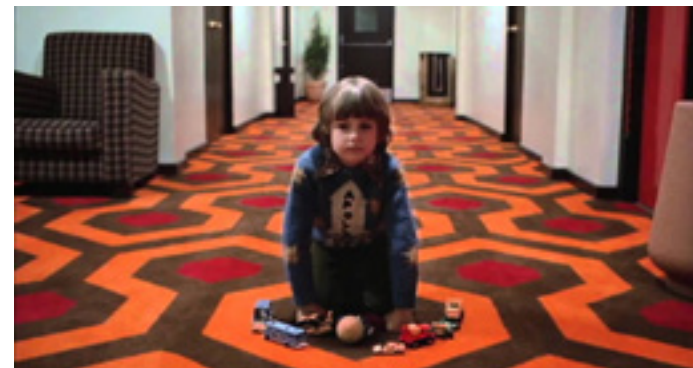
Kubrick nije poentirao svoje filmove, nije želio dati zaključak, rasplet ili rješenje, već je ostavljao gledatelju prilično jak osjećaj, potrebu za zaključkom, doživljaj koji je kod svakog pojedinačno trebao projicirati nastavak tijeka radnje i stvoriti svojevrsni osobni epilog.

„A film is - or should be - more like music than like fiction. It should be a progression of moods and feelings. The theme, what's behind the emotion, the meaning, all that comes later“

Interesantno je da je poput moguće mnogovrsnosti završetka njegovih filmova koji stvara svaki gledatelj za sebe, postoji i mnoštvo interpretacija njegovog rada. On je oblikovao magične cjeline bez konkretnog kraja, a potreba za zaključkom, za konkretnim raspletom privukla je ljude da razvijaju teorije i beskrajno analiziraju svaki detalj. S druge strane, opći dojam inovacije i umjetničke kvalitete stvorio je mit i kult njegovog opusa, pa su brojni laici željni statusa znalca secirali kadar po kadar ne bi li dokazali svoju stručnost. Iz slobode interpretacije, a uz nedostatak šireg znanja i konteksta, nastale su te i slične apsurdne teorije. Nešto poput naivnog promatrača koji pristaje na tvrdnju da je npr. Maljevičeva slika remek-djelo jer većina tako misli, a da sam ne zna reći zbog čega.

“STVARNA” fotografija hodanja po Mjesecu

Scena iz filma “The Shining”

Scena iz spota za pjesmu “America” grupe Rammstein

IZLOŽBA

TKO RADI SCENU?

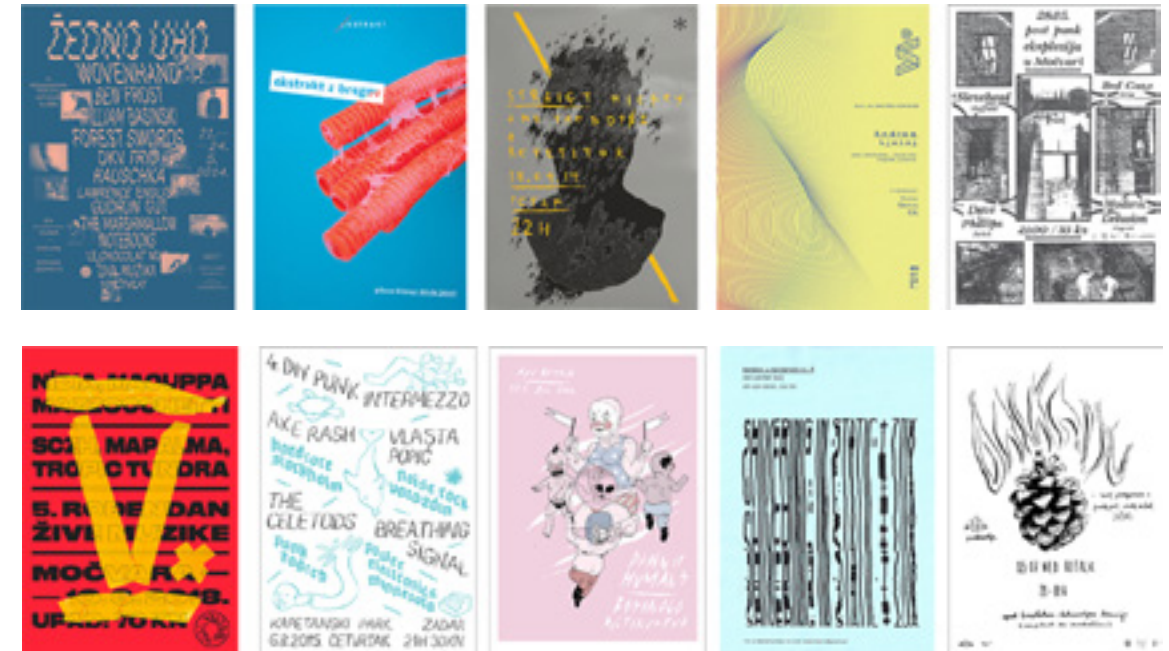
Dizajn za nezavisnu glazbu u Hrvatskoj 2011. - 2018.

Piše:
Andrea Maravić, 4.b

Učenici 4.B razreda posjetili su sa svojim nastavnicima B. Brčićem i A. Lijićem zanimljivu izložbu naziva „Tko radi scenu? — Dizajn za nezavisnu glazbu u Hrvatskoj 2011. – 2018.“ Izložba je fokusirana na najbolje i najreprezentativnije primjere dizajna i ilustracije za nezavisnu glazbenu scenu u razdoblju od posljednjih sedam godina te obuhvaća radove četrdesetak autorica i autora koji su oblikovali plakate, omote, promotivne materijale i druge predmete i vizuale koji idu rame uz rame s glazbom. Autori izložbe su Bojan Krištofić i Sven Sorić, a moja se malenkost pozabavila radom mladog umjetnika Lovre Škiljića.

Lovro Škiljić: Country bluegrass blues

Lovro Škiljić mladi je zagrebački umjetnik. Zadnjih desetak godina bavi se umjetnošću, ispreplućući likovnu i glazbenu umjetnost. U svojim radovima miješa nelogično i neproporcionalno. U njegovim crtežima vidljivi su elementi popularne kulture, televizije, filma, glazbe i kompjuterskih igrica, koje koristi za stvaranje eklektičnog umjetničkog portfolija. Tijekom godina nacrtao je više od stotinu postera za razne alternativne koncerte, ilustrirao je omote albuma te sudjelovao na platformama poput 36 MOUNTAINS. Početkom ove godine sudjelovao je u DNA-projektu koji nastoji podupirati i afirmirati mlade ilustratore s pomoću virtualne izložbe.

Country bluegrass blues

Plakat autora Lovre Škiljića za glazbenu večer county, bluegrass i blues glazbe u zagrebačkom klubu Močvara, održane 9. travnja 2017.

Na prvi pogled na plakatu uočavamo golog mladića s crvenom kapom i čizmama kako sjedi na stolcu, svira bendžo i promatra grad u plamenu. Bendžo je jedan od instrumenata predstavnika country, bluegrass i blues glazbe, te je to poveznica ovog umjetničkog djela i glazbe koja će biti predstavljena.

Naslov samog plakata dosta je teško čitljiv, ali to je umjetniku bio i cilj – odabirom tipografije postići dojam vatre te spojiti tekst i dobiti privid velikog plamena koji obavija grad. Svi plamičci su okrenuti u istom negativnom smjeru, te tako pojačavaju dojam propadanja grada, dok mladić bezbrižno sve to samo gleda. Time se dobiva dojam „besmrtnosti“ country glazbe i pokazuje se da će sve nestati, a country će živjeti zauvijek. Boje na plakatu su crna i bijela te crvena kojom se naglašava dramatičnost cijelog događaja.

mišvajz

sve o svemu

Fotografija: Ivor Lapić, 4.D

Fotografija: Matija Mihalić, 4.D

GLAZBA KOJU SLUŠAMO

„A KAD BI BILI ISTI
UMRLI BI DOSADNI
ZAŠTO ME MRZIŠ, A
AKO SMO DRUKČIJI.“

Pišu:
Antea Šoštarčić i
Gabriel Verwaal, 1.C

Jedan i jedan nisu dva,
već jedanaest...

ZAŠTO VOLIMO HIP-HOP KULTURU?

Hip-hop kultura je pokret koji se razvio među Afroamerikancima koji su živjeli u Bronxu, kvartu New Yorka. Nastao je sredinom sedamdesetih i svakim danom postaje sve popularniji.

Po čemu je prepoznatljiv?

Sastoji se od četiri elementa:

- > Dj-ing
- > Breakdance (ples)
- > Grafiti (umjetnost)
- > Mc-ing

Mc-ing je prvi element hip-hopa. MC je bila osoba koja je na zabavama uzimala mikrofon i slažući rime završavala prisutno društvo.

Strani ili hrvatski hip-hop?

Hip-hop glazba više je razvijena u SAD-u nego u Hrvatskoj. Umjetnici stranog rapa, tj. hip-hopa više se i bolje probijaju u svijetu nego naš Elemental, Edo Majkaa, El Bahattee itd. Od najpoznatijih (svjetskih) izvođača možemo izdvojiti: Jay-Zja, Eazy-Eja, 50 CENTA, Lil Pumpa, Snoop Dogga. Dakako, u Hrvatsku je hip-hop tek „došao“. Ponajprije je ra-

Hip-hop pjevači iznose sve svoje misli i stavove o današnjem svijetu, državi, gradu, ljubavi, problemima, drogi, alkoholu u pjesmama. Mladi se većinom poistovjećuju s tim stihovima te se osjećaju kao da nisu sami, kao da nisu jedini koji tako misle.

zvijen ples, što možemo zaključiti po mnogobrojnim hip-hop klubovima u Zagrebu, Splitu, Rijeci, Zadru...

Zašto slušati hip-hop?

Proveli smo kratku anketu među učenicima naše škole o hip-hop kulturi. Saznali smo da većina učenika sluša stranu glazbu jer im repanje bolje zvuči na engleskom nego na hrvatskom jeziku te ima više raznovrsnih hip-hop

izvođača. U Hrvatskoj postoji vrlo malo originalnih hip-hopera, ali i dalje su im neki učenici ostali vjerni. Saznali smo da se hip-hop prvenstveno sluša zbog ritma koji „te odmah ponese ulicom“ i uz koji poželiš plesati. Također se sluša zbog tekstova pjesama. Hip-hop pjevači iznose sve svoje misli i stavove o današnjem svijetu, državi, gradu, ljubavi, problemima, drogi, alkoholu u pjesmama. Mladi se većinom poistovjećuju s tim stihovima te se osjećaju kao da nisu sami, kao da nisu jedini koji tako misle, npr.

Elemental: Hejteri

Pjesma govori o *hejterima*, o kojima autorica iznosi svoje mišljenje, zašto hejtati ako „nismo iste boje, nismo ista priča“ i daje nam poruku da se ne obaziremo na hejtere, već da imamo svoju struju i tečemo protiv svih.

Poruka je naših učenika da svi trebaju dati priliku hip-hopu, bilo hrvatskom ili stranom. Zato smo za vas pripremili top deset hip-hop albuma koje morate poslušati, garantiramo da ćete zavoljeti hip-hop!

10 (hrvatskih) hip-hop albuma koje moraš poslušati

10. ELEMENTAL:

Tempo Velegrada (2002.)

9. Bolesna Braća:

Lovci na šubare (2000.)

8. Dječaci:

Drama (2011.)

7. Edo Majkaa:

Slušaj mater (2002.)

6. Kandžija i Toxara:

Zlatne šibice (2012.)

5. General Woo:

Verbalni delikt (2011.)

4. The Beat Fleet:

Ping-pong umjetnost zdravog đira (1997.)

3. El Bahattee:

Amen (2002.)

2. Tram 11:

Čovječe ne ljuti se (1999.)

1. Nered i Stoka:

Spremni za rat (2000.)

A sada, malo na ples, točnije *breakdance*. Intervjuirali smo učenicu Leonu (16), plesačicu *breakdancer*.

1. Što za tebe znači hip-hop?

Hip-hop je za mene vrsta plesa s elementima hip-hop kulture kojom se mogu izražavati na jedan poseban način.

2. Kada i kako si se počela baviti hip-hopom?

Odmalena se bavim plesom i isprobala sam mnogo vrsta plesa, ali me je najviše privukao hip-hop koji plešem već šest godina.

3. Što misliš o elementima hip-hop kulture?

Svi elementi hip-hop kulture su jednako važni, od grafita pa sve do plesa i repanja. Najviše slušam američke repere kao što su Trick Daddy, El Chapo i Taiga.

4. Što misliš o hip-hopu u svijetu i u Hrvatskoj?

Svi umjetnici, bilo hrvatski ili strani, jednako su važni i većina njih je na profesionalnom nivou. Jedina razlika je ta što se strani izvođači lakše probijaju u svijetu.

5. Misliš li da se hip-hop scena u Hrvatskoj može poboljšati i kako?

Mislim da se definitivno može mnogo poboljšati i vjerojatno hoće. Mislim da nam samo treba vremena i strpljenja i možda mala novčana pomoć od države za financiranje tog dijela nezavisne scene.

Dolazimo vam u hoodaru!

Piše:
Josip Miller, 3.C

BORN IN THE PURPLE

Tyrian purple and its rarity in nature

Two shells of *Bolinus brandaris*, the spiny dye-murex, a source of the dye

Tyrian purple (Greek: porphúra, Latin: purpura), also known as Tyrian red, Phoenician purple, royal purple, imperial purple or imperial dye, is a reddish-purple natural dye.

It is a secretion produced by several species of predatory sea snails and rock snails originally known by the name Murex.

In ancient times, extracting this dye involved tens of thousands of snails and substantial labor, and as a result, the dye was highly valued.

Tyrian purple may first have been used by the ancient Phoenicians as early as 1570 BC.

The dye was greatly prized in antiquity because the colour did not easily fade, but instead became brighter with weathering and sunlight.

Its significance is such that the name Phoenicia means 'land of purple.' It came in various shades, the most prized being that of "blackish clotted blood".

A twentieth-century depiction of a Roman triumph celebrated by Julius Caesar. Caesar, riding in the chariot, wears the solid Tyrian purple toga picta. In the foreground, two Roman magistrates are identified by their toga praetexta, white with a stripe of Tyrian purple.

Production from sea snails

In nature the snails use the secretion as part of their predatory behaviour in order to sedate prey and as an antimicrobial lining on egg masses.

The snail also secretes this substance when it is attacked by predators or physically antagonized by humans (e.g. poked).

Therefore, the dye can be collected either by "milking" the snails, which is more labour-intensive but is a renewable resource or by collecting and destructively crushing the snails.

David Jacoby remarks that "twelve thousand snails of *Murex brandaris* yield no more than 1.4 g of pure dye,

enough to colour only the trim of a single garment."

History

Tyrian purple was expensive: the 4th-century-BC historian Theopompus reported, "Purple for dyes fetched its weight in silver at Colophon" in Asia Minor. The expense meant that purple-dyed textiles became status symbols, whose use was restricted by sumptuary laws. The most senior Roman magistrates wore a toga praetexta, a white toga edged with a stripe of Tyrian purple. The even more sumptuous toga picta, solid Tyrian purple with a gold stripe, was worn by generals celebrating a Roman triumph.

The toga picta was later worn by the Roman emperors to the point that 'purple' is sometimes used a metonym for the office (e.g. the phrase 'donned the purple' means 'became emperor'). The production of Tyrian purple was tightly controlled in the succeeding Byzantine Empire and subsidized by the imperial court, which restricted its use for the colouring of imperial silks.

Later (9th century) a child born to a reigning emperor was said to be porphyrogenitos, "born in the purple".

Tyrian purple was expensive: the 4th-century-BC historian Theopompus reported, "Purple for dyes fetched its weight in silver at Colophon"

Byzantine Emperor Justinian I clad in Tyrian purple, 6th-century mosaic at Basilica of San Vitale, Ravenna, Italy

Fotografija: Ivor Lapić, 4.D

Fotografija: Ivor Lapić, 4.D

LJUDI KOJIMA SE DIVIMO

MERAKI – Istina o strasti prema poslu

Tko su Lovro Dokić i Patricija Marelja?

Piše:
Josip Čunčić, 4.b

Meraki je riječ grčkog jezika. Znači baviti se nekim poslom ili životnim pozivom – vješto, ali strastveno, s duhom i iz ljubavi.

Naslov poetski najavljuje temu teksta – ljubav prema poslu. Ovaj intervju s dvoje mojih sugovornika napisan je s ciljem predstavljanja priče o radu i uspjehu, a, vjerujem, da će baš oni inspirirati i druge mlade ljude na ustrajnost u ostvarivanju svojih zamisli i ciljeva.

Sugovornici su zaista izuzetni.

Prvi je moj kolega iz Škole za grafiku, dizajn i medijsku produkciju, učenik trećeg razreda, smjer medijski tehničar, vrlo simpatičan, dobar fotograf, a mnogo bolji skijaš. Skijanjem se dugo bavi i ozbiljno je to prihvatio, što je pokazao prošle godine kad je maestralno postigao zavidan

uspjeh. Druga sugovornica je velika humanitarka. Vesela, sa smiješkom na licu od prve do posljednje rečenice intervjua, svoje vrijeme dijeli (i dalje će dijeliti) s ljudima koje voli i kojima treba pomoći – Patricija Marelja, dobitnica nagrade Luka Ritz.

LOVRO DOKIĆ

Možeš li se ukratko predstaviti svima onima koji te ne poznaju?

Ja sam Lovro Dokić, hrvatski paraolimpijski skijaš. Skijanjem se bavim, otprilike sedam godina, a osim skijanja bavio sam se i plivanjem, odbojkom i glumom.

Kako je i kada započela tvoja ljubav prema skijanju?

Moja profesorica tjelesnog u osnovnoj školi učiteljica je skijanja u

Skiklubu Sljeme. U razgovoru mi je to spomenula, a onda me predstavila ostalim učiteljima. Hrvatski je Paraolimpijski odbor u mojoj školi napravio prezentaciju o tome kako je biti osoba s invaliditetom koja je prošla vrlo uspješno. Nakon toga me izbornik pitao kojim bih se sportom želio baviti. Odabrao sam skijanje i tako započeo svoju životnu avanturu!

Što razlikuje paraolimpijske skijaše od ostalih skijaša?

Nema tu neke velike razlike. Skijamo u istim uvjetima i na istim stazama kao i oni. Treniramo istim tempom kao i oni. Pravila su ista. Jedina razlika je ta da mi imamo nekakav "nedostatak", a oni ne. Rođen sam bez lijeve podlaktice, ali me to nije pokolebalo u mojem naumu da se profesionalno bavim skijanjem.

Jedan dan saznaješ da ideš na ZPOI u PyeongChangu. Možeš li nam opisati taj

Lovro Dokić,
najmlađi
paraolimpijac na
POI 2018.

osjećaj?

S obzirom na to da je zbog kvote za Hrvatsku reprezentaciju bilo upitno hoću li uopće ići, osjećaj je bio neopisiv. Saznao sam otprilike tri tjedna ranije da je moj odlazak na ZPOI službeno potvrđen. Bio sam vrlo sretan, ali na neki način i ponosan na samog sebe jer je to bio dokaz da se sve mučenje i pripremanje za njih isplatilo.

Olimpijac, i k tome najmlađi?

Biti najmlađi skijaš zvuči odlično, ali, vjerujte mi, nije nimalo lako pokazati svoje vještine u najbrojnijoj kategoriji u kojoj su natjecatelji, blago rečeno, prave sportske zvijeri! Oni imaju prednost u iskustvu, a upravo zbog toga sam ja išao PyeongChang – učiti od najboljih!

Kako izgledaju pripreme za natjecanje?

Svaki sport na vrhunskoj razini nameće disciplinu jer, u mom slučaju, dan bude ispunjen sportskim i školskim obavezama. Ujutro trening na Sljemenu, nakon toga me moji roditelji pukupe na Mihaljevcu, u autu se presvučem na putu do škole. S obzirom na to da sam medijski tehničar, nakon škole

Uspijevam organizirati svoje školske obaveze i natjecanja samo uz veliku podršku svoje škole, razreda i razrednice koji me maksimalno podržavaju i pomažu mi da „popunim“ sve školske „rupe“. Njihova navijačka podrška me zaista potiče da dam najbolje od sebe!

često imam mnogo obaveza, tako da kod kuće s vremenom postajem gost. Uspijevam organizirati svoje školske obaveze i natjecanja samo uz veliku podršku svoje škole, razreda i razrednice koji me maksimalno podržavaju i pomažu mi da „popunim“ sve školske „rupe“. Njihova navijačka podrška me zaista potiče da dam najbolje od sebe!

Tko ti je uzor u sportu?

Moj je najveći uzor definitivno naš najbolji paraolimpijac Dino Sokolović koji je uvijek postizao odlične re-

Rođen sam bez lijeve podlaktice, ali me to nije pokolebalo u mojem naumu da se profesionalno bavim skijanjem.

zultate, a onda to zaokružio zlatom na Igrama u Koreji. On je čovjek koji ima vrlo tešku priču iza sebe, smatram da bi vrlo pohvalno da se nakon svega nastavio baviti sportom, a on uz to pokupi zlata i ruši sve barijere!

Jesi li svjestan da si i ti nekome uzor?

Čuo sam to nekoliko puta i vrlo mi je drago zbog toga. Borim se za sebe i svoj nedostatak pretvaram u prednost. Ako to mogu ja, može i svatko drugi!

Za kraj, otkud ljubav prema fotografiji i glumi?

Mediji su uvijek bili dio mog života. Kao što sam već spomenuo, devet sam se godina bavio glumom u Zagrebačkom kazalištu mladih i glumio u nekoliko filmova.

Eto ga! Valjda nije bilo previše pitanja!

Nije, nije.

Hvala na razgovoru!

Patricija Marelja,
dobitnica
nagrade Luka
Ritz

Uvijek unesite barem malo ljubavi u ono što radite, iznenadit ćete se kakvi će rezultati biti. Imajte na umu da sve što postignete u životu, postignete sami, drugi su tu da vam pomognu i da vas potaknu, ali ako vi to ne želite, ništa od toga.

PATRICIJA MARELJA

Možeš li nam se ukratko predstaviti?

Naravno! Zovem se Patricija Marelja, imam dvadeset godina, studiram na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, druga godina talijanistike i pedagogije. Plešem u Plesnim punktovima Zagreb već dugo te u slobodno vrijeme, između ostalog, i volontiram.

Kako je izgledao dan kada si saznala da si dobila nagradu?

Bio je to jedan sasvim uobičajen dan, sjedila sam kod kuće na krevetu i popravljala rekvizit koji mi je trebao za nastup, kada mi je odjednom zazvonio mobilni. Zvao me ravnatelj moje srednje škole, Zlatko Stić. Javila sam se i zbunjeno upitala što se dogodilo i on je vrlo ležernim tonom rekao: „Patricija, dobila si nagradu Luka Ritz.” Pokušala sam smireno razgovarati s njim još dvije minute i onda, kad sam prekinula razgovor,

samo sam sjela... i rasplakala se. Od sreće, naravno. I nakon par minuta išla sam javiti sestri (koja je bila u kupaonici i sušila kosu), stala sam pred otvorena vrata kupaonice (sva uplakana) i, naravno, ona se uplašila i pitala me što je bilo. Rekla sam joj da sam dobila nagradu, pa smo ubrzo obje plakale *haha*. Prije nekoliko je dana opet bila dodjela nagrade za ovogodišnje dobitnike, Tvrtka i Mislava, i mogu stvarno reći da su oboje prekrasni. Jednako je emotivno i lijepo sjediti u publici i na mjestu dobitnika. Jako sam ponosna na sve divne mlade ljude poput njih.

Tko je sve bio zaslužan za tvoju nominaciju?

Za moju je nominaciju bila najzaslužnija moja profesorica talijanskog iz srednje škole, Irena Marinić. Za nju uvijek imam samo najljepše riječi. Ona je najtoplija i najsrčanija osoba koju poznajem te me i dan-danas uvelike inspirira i podržava u svemu što radim. Učitelji i profesori su inače osobe koje su tijekom mog života najviše utjecale na mene, u pozitivnom smislu, što je i jedan od razloga zašto želim postati profesorica, a Irena je, od svih njih, ostavila najveći trag.

Kako djeluješ u humanitarnom smislu?

Volontiram, da. Trenutno sam mentor na projektu „VolON – pojačaj volontiranje” koji provodi SKAC Palma. Trenutno smo u fazi projekta gdje učenici sakupljaju određen broj volonterskih sati u različitim udruinama, a ja sam zadužena za udruinu JRS. Jako mi je zanimljivo i zabavno, radimo na nekim glazbenim i plesnim programima te interkulturalnim radionicama, stoga imam priliku upoznati i surađivati s ljudima iz različitih kultura i vidjeti sličnosti i razlike s našom. Volim kada mi netko pokaže svoj jedinstven pogled na svijet. Također, osnovala sam Volontersku sekciju unutar Kluba studenata na fakultetu, trenutno sam

u razradi akcije za ovu akademsku godinu.

Što si sve odradila volonterski?

Uf...puno toga. Od volonterskih štandova i prodaje palačinki do posjećivanja raznih udruga, volontiranja s djecom, mladima, starijim osobama, sa životinjama... ima zaista svega. To i jest čar volonterskog svijeta.

Imaš i svoju volontersku grupu?

Tako je. Još je, doduše, malena, ali ima puno vremena i prostora za napredak.

Što je za tebe toliko lijepo u volontiranju da si se baš posvetila tome?

Ono što ja smatram da volonterski i humanitarni rad čini istinski takvim jest ljubav s kojom ga obavljate. Kada pomažete drugima, pomažete i sebi (koliko god klišeizirano zvučalo) jer počinjete shvaćati koliko vrijedite i koliko toga ste sposobni napraviti da učinite svijet barem malo ljepšim mjestom. Najljepša mi je strana volontiranja to što sam upoznala toliko predivnih ljudi koji su bili (i još uvijek jesu) moja najjača motivacija i razlog zbog kojeg sam nastavila dalje, a najljepši doprinos volonterskom svijetu koji sam dala je, nadam se, da sam i ja nekome postala taj razlog. Volontiranjem stvaram prekrasne uspomene i to je nešto što me jednostavno čini sretnom, a mislim da bi ljudi trebali raditi što god ih čini sretnima.

Je li to bio razlog da upišeš pedagogiju? I time bi se voljela baviti?

Upisala sam pedagogiju jer želim jednog dana u radu s mladima znati kako adekvatno postupati, kako biti dobar primjer odgajatelja, učitelja, profesora, koji je inspiracija drugima, omogućuje učenicima da se razvijaju u smjeru u kojem oni žele, bez stavljanja u nepotrebne kalupe

svremenog društva. Djeca su toliko predivna, neiskvarena, intuitivna, pametna i sposobna, a većina odraslih, roditelja i odgajatelja to ne uviđa jer su se oni već poprilično odmaknuli od tog stupnja svojeg odrastanja. Želim biti primjer poput nekih svojih profesorica koje su osvijetlale obraz odgojnoj komponenti odgojno-obrazovnog sustava. Voljela bih biti profesorica talijanskog, zato sam i upisala dva predmeta koja će mi najbolje u tome pomoći – talijanistika i pedagogija.

Neka poruka za (nas) mlade, stare, srednje...haha

Ovo mi je uvijek najteži dio, *haha*. Htjela bih poručiti drugima da se ne boje promjena i novih prilika, one nam omogućuju da rastemo. Također, uvijek unesite barem malo ljubavi u ono što radite, iznenadit ćete se kakvi će rezultati biti. Imajte na umu da sve što postignete u životu, postignete sami, drugi su tu da vam pomognu i da vas potaknu, ali ako vi to ne želite, ništa od toga. Život vam ne daje više od onoga što ne možete podnijeti, stoga budite uvijek ponosni na sebe, VJERUJTE u sebe jer sve ono lijepo što dajete drugima proizlazi iz ljubavi i vjere u samoga sebe. I još nešto, cijenite, poštujujte i volite te ljude koji su uz vas, vjerujte mi, oni su najveće bogatstvo koje imate. Budite i vi nekome taj netko, nemojte uskratiti pomoć – kad pomažete drugima, pomažete i sami sebi.

Hvala na razgovoru!

Hvala tebi!

Ajme meni nije mi dobro,
ajme meni nije mi dobro!

Tko nam može pomoći da se naučimo nositi s emocijama?

Razgovor sa psihologinjom Katarinom Zaluški

Razgovarala:
Anika Čizmešija, 2.D

Psihologija, psihijatrija... Na spomen tih riječi svima najprije padnu na pamet mentalne (duševne) bolesti i/ ili bolesnici. Mi sami, a i ljudi oko nas, ne shvaćaju koliko je psihologija prisutna u našem svakidašnjem životu, ali i koliko nam je stvarno potrebna.

Za početak, samo pojašnjenje. Psihologija je znanost koja proučava čovjekovo ponašanje i psihičke procese. Obuhvaća široko područje rada, npr. biologiju mozga i živčanog sustava, percepciju, učenje, pamćenje, socijalno ponašanje i pomaže nam bolje razumjeti sebe i ljude oko nas. Psiholozi istražuju ponašanje poj-

edinaca i grupa te primjenjuju stečene spoznaje kako bi riješili različite probleme – pomažu nam nositi se sa stresom, problemima ili su tu kad trebamo s nekim porazgovarati. Odlučila sam raditi intervju s psihologinjom Katarinom Zaluški, koja je ujedno i pomoćnik u nastavi u našoj školi, kako bi nam približila čime se psiholozi zapravo bave, a time, vjerujemo, i razbila predrasude o ljudima koji potraže njihovu pomoć.

Zašto ste se odlučili za tu profesiju?

Bila sam znatiželjna i htjela sam saznati zašto se ljudi ponašaju na određeni način, no i da bolje razumijem sebe.

Je li studiranje psihologije ispunilo vaša očekivanja?

Rekla bih da jest, ali i da nije. Dobila sam širok uvid u ljudsko ponašanje, ali još uvijek nemamo sve odgovore.

Svatko od nas je subjektivan i ima svoju perspektivu, prošlost, genetsku podlogu i okolnosti koje su utjecale na to kakva je osoba danas.

Čemu vas je bavljenje psihologijom naučilo?

Psihologija me naučila da bolje razumijem motive zbog kojih se ljudi ponašaju na određeni način i to mi omogućuje da se drugačije postavim u nekoj situaciji, npr. da ne uzimam nečije negativno ponašanje osobno. Također da mogu biti objektivnija u svom radu.

Je li moguće uopće u potpunosti razumjeti ljude?

Ne! Svatko od nas je subjektivan i

ima svoju perspektivu, prošlost, genetsku podlogu i okolnosti koje su utjecale na to kakva je osoba danas. Mogu se postaviti neki opći zaključci o ljudskom ponašanju, ali ako želite razumjeti svoje postupke, to možete samo svojim radom i trudom u smislu promatranja sebe i iskrenosti prema sebi.

Je li psihologija potrebna ljudima u svakodnevnom životu? Smatrate li da bi psihologija trebala biti predmet u svim školama?

Mislim da je psihologija u svakodnevnom životu prijeko potrebna. Kada bi ljudi poznavali osnove psihologije, za početak, bolje bi komunicirali i time u korijenu zaustavili mnoge nesuglasice. Mislim da bi svakako trebali uvesti psihologiju kao predmet u sve osnovne i srednje škole kako bi se učenici bolje naučili nositi s problemima, stresom te kvalitetno komunicirati s ljudima oko sebe. Postoji pre-

drasuda da psihologu idu samo osobe koje su „lude“ ili „za psihijatriju“, no ne bih se ni malo s tim složila. Smatram kako je potrebno ići psihologu na isti način kao što je potrebno ići liječniku. Čak i psiholozi idu psiholozima! Svakome je potrebna podrška u određenom području života, a pogotovo u adolescenciji kada su prisutne brojne promjene.

Iz vašeg iskustva, jesu li ljudi svjesni razloga i posljedica svojih postupaka?

To jako ovisi od same osobe. Neki su ljudi prirodno znatiželjni i vole dublje ući u vlastitu psihu, dok drugi bježe i ne žele razgovarati, a ni razmišljati o sebi, kao ni o svojim problemima.

Što bi poručili učenicima ove, ali i drugih škola?

Poručila bih da se drže citata: „Budite svoji! Svi ostali su zauzeti.“

„
**Budite svoji!
Svi ostali su
zauzeti.**

Impresum

NAKLADNIK:

Škola za grafiku, dizajn i medijsku produkciju

ZA NAKLADNIKA:

Dubravko Deželić, dipl. ing. graph. techn.

MENTOR:

Bojana Pralica, prof.

**VIZUALNO OBLIKOVANJE I
PRIJELOM:**

Aljoša Lijić, prof.
Ksenija Palameta Radković, prof.

LEKTURA:

Mateja Vignjević, prof.

UREDNIŠTVO:

Drmić-Banović, Luka, 3.B
Devčić, Martin, 3.B
Jovanov, Klara, 3.B
Blažan, Lucija, 3.B
Crnčević, Tanja, 3.B
Čunčić, Josip, 4.B
Širol, Laura, 2.D
Žiljak, Amelia, 3.A
Mlinarić, Darija, bivša učenica

FOTOGRAFIJE:

Lapić, Ivor, 4.d
Crljen, Lucija, 4.d
Bakarić, David, 4.d
Mihalj, Matija, 4.d

NASLOVNICA:

Beljan, Ira, 4.b

SURADNICI:

Ferber, Ivan, 1.A
Stančir, Elena, 4.D
Palec, Nika, 4.D
Starčević, Ana, 2.B
Popović, Ivana, 4.C
Tinodi, Laura, 4.C
Kovačević, Deni, 4.C
Čorković, Luka, 4.D
Kožić, Jan, 4.D
Maravić, Andrea, 4.B
Šoštarić, Antea, 1.C
Verwaal, Gabriel, 1.C
Miller, Josip, 3.C
Čizmešija, Anika, 2.D

TISAK:

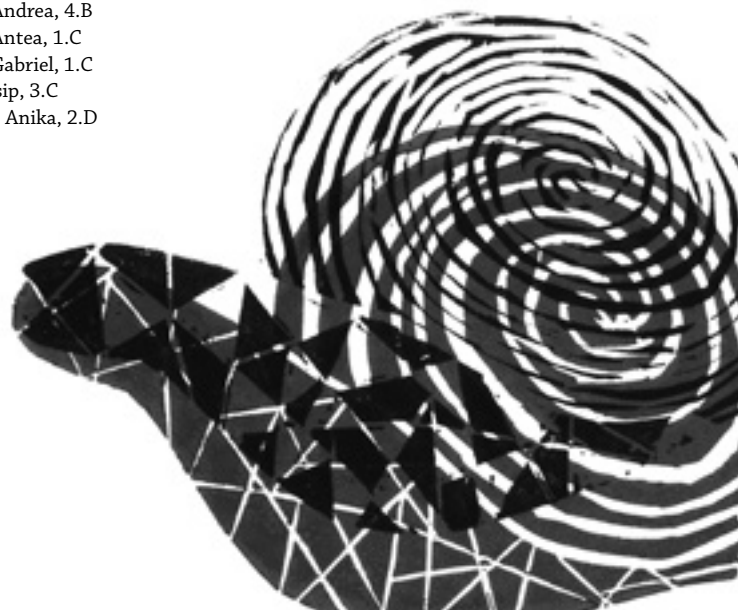
Škola za grafiku, dizajn i medijsku
produkciju, Getaldičeva 2

NAKLADA:

300 kom

GODINA:

2019.

Škola za
grafiku,
dizajn i
medijsku
produkciju

